

ANNA DYMMEL* – LUBLIN

INWENTARZ KSIĘGOZBIORU BISKUPA DIECEZJI LUBELSKIEJ MATEUSZA WOJAKOWSKIEGO (1775-1845) W ŚWIETLE AKT NOTARIALNYCH

Streszczenie

W artykule zaprezentowany został inwentarz księgozbioru należącego do biskupa diecezji lubelskiej Mateusza Wojakowskiego (1775-1845). Celem artykułu jest rekonstrukcja księgozbioru, tj. udostępnienie edycji inwentarza odbiorcom wraz ze wstępną analizą zawartości biblioteki. Inwentarz księgozbioru znajduje się w księdze notarialnej z 1845 r., wchodzącej w skład zespołu „Akta Serafina Konwickiego notariusza miasta Lublina” przechowywanego w Archiwum Państwowym w Lublinie. W tekście źródłowym zastosowane zostały zasady edycji zgodnie z *Instrukcją wydawniczą dla źródeł historycznych od XVI do XIX wieku*. Ponadto uzupełniono i wzbogacono dane bibliograficzne, ponieważ źródłowe informacje dotyczące posiadanych przez duchownego egzemplarzy książek były niepełne, gdyż pierwotnie służyły jedynie dla celów spadkowych. Ustalono pełny tytuł, nazwisko autora, miejsce, rok wydania w oparciu o dostępne bibliografie i katalogi biblioteczne. Poczynione ustalenia pozwolą na pełniejszą analizę zawartości domowej biblioteki biskupa. W inwentarzu liczącym 220 pozycji wymieniono łącznie 255 tytułów dzieł w 296 woluminach. Gromadzone książki były przede wszystkim w języku polskim, ponadto po łacinie, w języku francuskim i niemieckim. Domowy księgozbiór duchownego miał uniwersalny charakter. Zawierał książki i czasopisma z różnych dziedzin: ogólne, prawne, o edukacji, filozoficzne, z historii, geografii, słowniki, z nauk przyrodniczych i stosowanych, literaturę piękną. Ważną część stanowiły druki religijne, w tym księgi liturgiczne, kazania, katechizmy, modlitewniki, Biblia, rozmyślenia. Inwentarz księgozbioru biskupa Wojakowskie-

* Anna Dymmel – dr hab. historii, Instytut Nauk o Kulturze, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

e-mail: annadymmel@wp.pl

<https://orcid.org/0000-0003-3532-3590>

go – postaci wyróżniającej się nie tylko na polu działalności duszpasterskiej, ale i obywatelskiej – nie był dotychczas znany i wykorzystywany w literaturze. Jest to także przykład inwentarza XIX-wiecznego księgozbioru należącego do duchownego.

Słowa kluczowe: księgozbiór; biskup Mateusz Wojakowski; duchowieństwo; akta notarialne; inwentarz; XIX wiek

Mateusz Maurycy Wojakowski herbu Brochwicz urodził się 13 września 1775 r. we wsi Chechły na Mazowszu, w rodzinie drobnoszlacheckiej Kasprowicza i Gertrudy z Lipskich. Po ukończeniu gimnazjum benedyktyńskiego w Pułtusku wstąpił do tamtejszego seminarium duchownego i następnie w 1796 r., przyjął święcenia kapłańskie. Przez osiem lat zarządzał parafią w Kuklinie, jednak ze względów rodzinnych przeniósł się w 1804 r. do Lublina i wkrótce objął probostwo w Garbowie. W nowym miejscu dał się poznać ze swej działalności na niwie kościelnej i w niedługim czasie, bo w 1809 r., został kanonikiem honorowym kapituły lubelskiej, a od 1812 r. pełnił funkcję sędziego surogata przy konsystorzu lubelskim. W 1824 r. otrzymał nominację apostolską na biskupa tytularnego Arcadiopolis. Jego aktywność zwróciła uwagę ordynariusza lubelskiego Wojciecha Skarszewskiego. W rezultacie, po otrzymaniu nominacji na biskupstwo kaliskie przez dotychczasowego sufragana diecezji lubelskiej Józefa Koźmiana, M.M. Wojakowski został konsekrowany na biskupa i sufragana lubelskiego w 1825 r.¹ Jednocześnie, zgodnie z wymogami stawianymi kandydatom na biskupa, uzyskał honorowy doktorat Uniwersytetu Krakowskiego nadany 23 września 1824 r., jako że duchowny „odznaczał się biegłością w świętej teologii”. Mateusz Wojakowski miał też liczne zasługi na polu służby obywatelskiej, m.in. pełnił urząd sędziego pokoju w powiecie lubartowskim, był członkiem Towarzystwa Gospodarczo-Rolniczego w Lublinie i wizytatorem szkół województwa lubelskiego. Ponadto, zapewne w dowód docenienia jego aktywności i zasług, trzykrotnie został wybrany deputowanym na sejm Królestwa Polskiego (1818, 1820, 1825). Duchowny zabiegał też o założenie szkoły elementarnej w Garbowie dla ubogiej młodzieży, ale wskutek braku finansowego wsparcia nie udało się zrealizować tego zamiaru. W czasie powstania listopadowego ogłosił list wzywający wiernych do walki, za co został aresztowany i – mimo podejmowanych starań – zesłany w głąb Rosji do twierdzy Bobrujsk. Zwolniony z przymusowego pobytu w marcu 1834 r. z uwagi na stan zdrowia powrócił do Lublina, ale swoje obowiązki sufragana podjął dopiero w 1835 r. W 1839 r. kapituła powierzyła mu zarząd diecezją lubelską, a papież mianował administratorem apostolskim diecezji lubelskiej². Biskup M.M. Wojakowski zmarł 2 lutego 1845 r. i został pochowany

¹ Biblioteka Wojewódzka im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Papiery po biskupie Lubelskim Wojakowskim, sygn. 515, Rks r.1802, 1843, Opis życia, k. 33-34; J.K. Wasilewski, *Poczet biskupów lubelskich*, http://www.bu.kul.pl/art_11485.html (dostęp: 01.12.2019); P. Nitecki, *Biskupi kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000, szp. 487-488.

² I. Sadurski, *Biskup sufragan lubelski Mateusz Maurycy Wojakowski wobec powstania listopadowego*, w: *Powstanie Listopadowe na Lubelszczyźnie. Wydarzenia, ludzie, źródła*, red. A. Barańska, J. Skarbek, Lublin-Oświęcim 2013, s. 54-76; J. Skarbek, *Udział duchowieństwa lubelskiego*

w krypcie starego kościoła pw. św. Wojciecha w Garbowie. W 2010 r., dzięki staraniom ówczesnego proboszcza, szczątki biskupa zostały odnalezione i następnie wmurowane w ścianę kościoła. Fakt ten upamiętnia tablica poświęcona przez abpa Józefa Życińskiego w dniu 6 listopada 2010 r.³

Celem artykułu jest przede wszystkim rekonstrukcja księgozbioru biskupa M.M. Wojakowskiego na podstawie inwentarza pośmiertnego. Nie był on dotychczas przedmiotem zainteresowania, tymczasem stanowi ciekawe źródło do badań stosunkowo słabiej rozpoznanych XIX-wiecznych bibliotek prywatnych duchowieństwa. Inwentarze księgozbiorów, niezależnie od niedoskonałości, są niewątpliwie przydatnym źródłem poszerzającym wiedzę o kulturze książki oraz kulturze umysłowej środowiska i jednostki, co nabiera szczególnego znaczenia wobec oddziaływania duchowieństwa na świadomość oraz postawy społeczeństwa w epoce zaborów⁴. Należy dodać, że niniejsze dociekania uzupełniają wciąż nie do końca rozpoznany obszar badań nad księgozbiorami domowymi na Lubelszczyźnie w XIX wieku⁵.

Inwentarz ruchomości po biskupie M.M. Wojakowskim zachował się w jednym z tomów wchodzących w skład obszernego zespołu „Notariusze miasta Lublina” przechowywanego w Archiwum Państwowym w Lublinie⁶. Akt spisany w kancelarii ziemiańskiej notariusza Serafina Konwickiego (1797-1859)⁷ znajduje się w księdze zawierającej akta notarialne sporządzone we wspomnianej kancelarii w 1845 r. Stan zachowania księgi jest dobry. Inwentarz z racji objętości został oddzielony od pozostałych aktów stroną zawierającą tytuł dokumentu. Obejmuje on łącznie 50 kart, z czego 15 zajmują 2 wykazy: „książek rozmaitych” i „książek duchownych”. Dokument został spisany dość czytelnym pismem, zawiera nieliczne skreślenia, a sporządzenie jego całości trwało od 10 marca do 6 czerwca 1845 r. Sam akt ma formę właściwą dla tego typu dokumentów. Biskup M.M. Wojakowski nie sporządził testamentu, dlatego pozostałości przypadły ustawowo najbliższej rodzinie, po odliczeniu części należnej kościołowi. Do grona spadkobierców należeli: siostra Honorata z Wojakowskich Zembrzuska zamieszkała we wsi

w *Powstaniu Listopadowym*, „Roczniki Humanistyczne”, 17 (1969) z. 2, s. 83-93; J. Ziółek, *Patriotyczna postawa duchowieństwa w czasie powstania 1830-1831 roku*, „Roczniki Humanistyczne”, 28 (1980) z. 2, s. 79-103.

³ H. Stępiak, *Spotkanie naukowe „Biskup sufragan lubelski Mateusz M. Wojakowski w powstaniu 1830-1831”*, 20.11.2012, <https://garbow.pl/aktualnosci/n,62428,spotkanie-naukowe-biskup-sufragan-lubelski-mateusz-m-wojakowski-w-powstaniu-1830-1831.html> (dostęp: 01.12.2019).

⁴ A. Dymmel, *Lubelskie akta notarialne jako źródła do badań prywatnych księgozbiorów duchowieństwa w pierwszej połowie XIX wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 110 (2018) s. 145-166, <https://doi.org/10.31743/abmk.2018.110.09> (dostęp: 01.12.2019).

⁵ A. Dymmel, *Księgozbiory prywatne ziemianstwa lubelskiego w połowie XIX wieku (w świetle akt notarialnych Serafina Konwickiego)*, „Res Historica”, 13 (2002) s. 243-255; J. Kosińska-Chachaj, *Księgozbiory ziemiańskie na Lubelszczyźnie w XIX i XX w.*, „Bibliotekarz Lubelski”, 47 (2004) s. 61-74.

⁶ Archiwum Państwowe w Lublinie (dalej: APL), Akta Serafina Konwickiego notariusza w Lublinie, 1845, akt 634 (43).

⁷ R. Gerber, *Studenci Uniwersytetu Warszawskiego 1808-1831. Słownik Biograficzny*, Wrocław 1977, s. 97; S. O[strołęcki], *Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Lublinie*, Warszawa 1902, s. 13.

Garbów⁸ w okręgu lubartowskim, reprezentowana podczas spisania inwentarza przez kontrolera kasy powiatu lubelskiego Tomasza Gliszczyńskiego, oraz dzieci nieżyjącego brata Ignacego. W ten sposób stosowne udziały przypadły obecnym w trakcie spisywania aktu bratankom, tj. Michałowi Wojakowskiemu ze wsi Biel⁹ położonej w okręgu ostrołęckim w województwie płockim (przemianowanym w 1837 r. na gubernię) i Andrzejowi Wojakowskiemu zamieszkałemu we wsi Pogorzelce¹⁰ w okręgu (powiecie) stanisławowskim. Ponadto należne części przysługiwały nieobecnym przy spisaniu aktu pozostałym bratankom, tj. Józefowi Napoleonowi Wojakowskiemu ze wsi Sokolniki¹¹ położonej w powiecie opoczyńskim (ówczesnie należącym do guberni radomskiej), Wojciechowi Wojakowskiemu będącemu w wojsku rosyjskim oraz bratanicy Ludwice z Wojakowskich Skorulskiej zamieszkałej w Irenie¹² w powiecie zamojskim, żonie Napoleona Skorulskiego urzędnika przy fabryce wyrobów żelaznych. Nieobecnych reprezentował rejent Engelbert Kozłowski¹³, natomiast wyceny pozostałości dokonali powołani biegli: jubiler Fryderyk Kren i stolarz Józef Ostrowski. Przy spisaniu inwentarza obecny był także ksiądz Wincenty Nowakowski, poddżek dekanatu kazimierskiego i proboszcz parafii markuszowskiej upoważniony do odebrania inwentarza *fundi instructi*, ponadto asesor powiatu lubelskiego Szymon Ladachowski reprezentujący prawa probostwa Garbów oraz dwaj świadkowie. Po uzupełnieniach poczynionych na wniosek Honoraty Zembrzuskiej i Michała Wojakowskiego domagających się wpisania do inwentarza rzeczy znajdujących się w domu w Lublinie, notariusz sporządził wykaz pozostawionego majątku. Akt rozpoczynają wiadomości wstępne typowe dla dokumentu notarialnego, tj. data, miejsce, wymienienie stawiających się stron. Następnie notariusz dokonał spisu majątku należącego do biskupa, obejmującego nieruchomości i mobilia pozostawione w dobrach w Garbowie oraz w mieszkaniu w Lublinie pod nr 109 (Grodzka 13). Zgodnie z wymogami urzędowymi zastosowana została podwójna datacja, natomiast wyliczone dobra zostały pogrupowane w 48 kategorii, tzw. tytułów. Na pierwszym miejscu notariusz wymienił nieruchomości, gotowe pieniądze, kosztowności (w tym sre-

⁸ Garbów, wieś i folwark, parafia, powiat puławski (nowoaleksandryjski). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, nakł. Filip Sulimierski i Władysław Walewski, Warszawa 1880-1914, t. 2, s. 484.

⁹ Biel, wieś, woj. płockie, pow. ostrołęcki. *Tabella Miast, Wsi, Osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem ich położenia i ludności alfabetycznie ułożona w Biórze Komisji Spraw Wewnętrznych i Policji*, Warszawa 1827, t. 1, s. 26.

¹⁰ Pogorzelce, wieś, woj. mazowieckie, pow. stanisławowski. *Tabella Miast, Wsi, Osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem*, t. 2, s. 106.

¹¹ Sokolniki, wieś, woj. sandomierskie, pow. opoczyński. *Tabella Miast, Wsi, Osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem*, t. 2, s. 192; Sokolniki, wieś i folwark, pow. radomski. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*, t. 11, s. 21.

¹² Irena, wieś i osada fabryczna nad rzeką Sanną, pow. janowski, gmina Zaklików, znajdowała się tu m.in. walcownia żelaza i fabryka maszyn rolniczych zał. przez Henryka Łubieńskiego, od 1843 r. własność Banku Polskiego, zatrud. ok. 120 robotników. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*, t. 3, s. 300.

¹³ Ur. ok. 1799-1855, notariusz kancelarii ziemiańskiej w Lublinie, <http://www.sejm-wielki.pl/b/sw.164165> (dostęp: 01.12.2019).

bro, srebro kościelne, kosztowności własne), następnie naczynia z nowego srebra, mosiądz, cynę i blachę, zegary, lustra, obrazy, w dalszej kolejności sprzęty drewniane, aparaty i naczynia kościelne oraz własne, futra, garderobę i narzędzia ogrodowe. Wykaz dóbr spisany został w formie tabeli zawierającej rubryki: numer bieżący, przedmiot wraz z szacunkową kwotą wyrażoną słownie i liczbowo. Pod tytułem oznaczonym numerem XXXX wyliczone zostały „książki rozmaite”, kolejna część inwentarza (oznaczona XXXXI) zawierała spis „książek duchownych”.

Opis egzemplarza książki w źródle tworzonym dla celów spadkowych daleki jest od dokładności bibliograficznej znanej z katalogów bibliotecznych. Spisujący posługiwał się zazwyczaj tytułem dzieła, niejednokrotnie skróconym, sporadycznie wymieniał nazwisko autora, w większości przypadków brakuje roku wydania, nie podawał miejsca edycji, natomiast znalazły się uwagi o stanie zachowania, oprawach i szacunkowa wycena.

Księgozbiór liczył łącznie 220 pozycji, z czego 187 zostało zaliczonych przez spisującego do działu „książki rozmaite”, natomiast 33 druki zakwalifikowano jako „książki duchowne”. Trzeba dodać, że część mniejszych objętościowo dzieł, głównie z literatury pięknej, była współoprawna, co powiększa księgozbiór o 35 pozycji wydawniczych, zatem liczył on 255 tytułów w 296 woluminach.

Zmierzając do charakterystyki księgozbioru, należy rozpocząć od cech formalnych. W bibliotecze przeważały druki zwarte, niemniej w 24 przypadkach odnotowano periodyki stanowiące źródło bieżącej informacji, ale też zawierające poważniejsze treści. Księgozbiór był urozmaicony pod względem języka publikacji, niemniej daje się zauważyć przewagę druków w języku polskim – 208 tytułów (81,88%), ale występowały także książki po łacinie – 31 (12,20%), w języku francuskim – 13 (5,11%) i po niemiecku – 3 druki.

Ważny element charakterystyki biblioteki stanowi analiza struktury tematycznej pozwalająca stwierdzić, jakie książki trafiły do prywatnego księgozbioru duchownego. W świetle inwentarza tematyka księgozbioru biskupa M.M. Wojakowskiego przedstawiała się następująco. Opracowania z różnych dziedzin stanowiły połowę zebranej biblioteczki (50%), w tym opracowania ogólne – 34 tytuły (15,38%). Składały się nań głównie czasopisma – 24 pozycje, ponadto kalendarze i zbiory dzieł. Wśród periodyków zasadniczą część stanowiły XIX-wieczne czasopisma warszawskie poświęcone różnorodnej tematyce, głównie literaturze, nauce, gospodarstwu, polityce i zdrowiu. Wśród nich znalazły się roczniki „Rozmaitości Warszawskich” z lat 1821-1838 stanowiące dodatek do „Gazety Korrespondenta Warszawskiego”, zawierające początkowo ciekawostki, z czasem wzbogacone o utwory literackie i artykuły informacyjno-naukowe. Teksty z literatury pięknej publikowano w dodatku do Gazety Warszawskiej „Tęcza” (1838-1839) i stanowiącym jego kontynuację dodatku „Wieniec” (1839-1840). Ponadto w bibliotece znajdował się początkowy tom znanego oświeceniowego czasopisma „Izys Polska czyli Dziennik Umiejętności, Wynałazków, Kunsztów i Rękodzieł, Poświęcony Kraiowemu Przemysłowi, Tudzież Potrzebie Wieyskiego i Mieyskiego Gospodarstwa” z 1820 r., a także tom „Dziennika Zdrowia” uznawanego za pierwsze polskie czasopismo lekarskie, wydawanego w latach 1801-1802. W księgozbiorze nie zabrakło kwartalnika pt. „Dziennik Gospodarczo-Rolniczy” będącego orga-

nem Towarzystwa Królewskiego Rolniczego i skupionego na tematyce gospodarstwa wiejskiego. Zbiór czasopism uzupełniał „Rocznik Wojskowy” z 1817 r. oraz tom „Rocznika Instytutów Religijnych i Edukacyjnych” (1824-1830), na łamach którego omawiano zagadnienia pedagogiczne. W spisie biblioteki widniały także wciąż popularne kalendarze, które dzięki nowoczesnej formule nie przypominały krytykowanych przez oświeceniową prasę prognostyków wcześniejszej epoki. Poza niezbędną chronologią zawierały urozmaicone treści, stanowiąc źródło wiedzy i rozrywki. W księgozbiorze zachował się m.in. *Kalendarzyk kieszonkowy warszawski* z 1833 r. i kalendarze polityczne z ostatnich lat: 1843 i 1844 r.

Ponadto w bibliotece należy wyróżnić książki z następujących dziedzin: filozofii – 15 (6,81%), religii – 17 (8,18%), nauk społecznych – 26 (11,81%), a wśród nich: prawne – 14, o edukacji – 5, ekonomii – 4, polityce – 2, wojskowości – 1. W mniejszych proporcjach występowały opracowania z nauk ścisłych i przyrodniczych – 2 (0,90%) i z nauk stosowanych – 5 (2,28%), w tym poruszające kwestie techniki i gospodarstwa – 2 oraz z medycyny – 3. W dalszej kolejności należy wymienić książki o literaturze, języku i wymowie – 10 (4,5%), z historii – 12 (5,45%) i geografii – 6 (2,72%), trudne do zakwalifikowania pozostają 3 tytuły. Znaczącą część księgozbioru stanowiła urozmaicona gatunkowo literatura piękna – 91 (41,36%). Ponadto w oddzielnym spisie wymienione zostały 33 tytuły (15,06%) „książek duchownych”, wśród których znajdowały się przede wszystkim dzieła teologiczne, druki liturgiczne, inne wydawnictwa przydatne w pracy duszpasterskiej.

Dość znaczny zestaw dzieł filozoficznych składał się z wybranych dzieł starożytnych, z których trzeba odnotować jedno z wydań traktatu Lucjusza Anneusza Seneki *O krótkości życia* i dzieło Cicerona *De officiis*. W bibliotece duchownego nie zabrakło aktualnych rozpraw współczesnych myślicieli epoki oświecenia. Aczkolwiek wiek filozofów przyniósł rozkwit formacji kulturowej odwołującej się do siły rozumu, niemniej koniec XVIII stulecia był także okresem rewolucyjnych zmian, głównie we Francji, godzących m.in. w ustalony porządek i z założenia mających antykościelny charakter. W rezultacie w opozycji do encyklopedystów rozwinął się nurt antyoświecenia przestrzegający przed upadkiem moralnym, chaosem i postępującą laicyzacją, broniący zasad katolicyzmu¹⁴. W bibliotece biskupa znajdowała się polemiczna w swym charakterze praca pijara uznawanego za jednego z prekursorów polskiego oświecenia Antoniego Wiśniewskiego *Rozmowa filozoficzna o Boskich procz Jestności Przymiotach Przeciw niegodziwie sobie przywłaszczającym nazwisko Deistów* (Warszawa 1758). W domowym księgozbiorze znalazło się także dzieło napisane w obronie wiary katolickiej pt. *Helwianki czyli listy prowincjonalno-filozoficzne* autorstwa znanego przeciwnika rewolucyjnych zmian Augustina Barruela, w tłumaczeniu reformata Karola Surowieckiego, wydane w Warszawie w 1819 r.¹⁵ Należy dodać, że w zbiorze można zauważyć inne polemiczne pisma reformata i chociaż niekiedy tworzone w kon-

¹⁴ R. Szczurowski, *Oświecenie i kontroświecenie czasów Królestwa Polskiego. Polemika o. Karola Surowieckiego z ministrem Stanisławem Kostką Potockim*, „Folia Historica Cracoviensia”, 23 (2017) nr 2, s. 406-426.

¹⁵ J. Bazydło, *Barruel Augustin*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszuk, Z. Sułowski, Lublin 1995, kol. 64.

wencji literackiej, miały na celu przede wszystkim krytykę przeciwników katolicyzmu. Dobry przykład tego typu twórczości stanowiła tragedia *Python Lipsko-warszawski Diabeł kontrtragedia* opozycyjna wobec utworu *Saul* wyszydzającego postaci biblijne. Wśród „ksiąg rozmaitych” znajdowały się ponadto *Rzecz o jezuitach*, polemiczne wobec religii protestanckiej *Listy doktora Akademii Strazburskiej* i *List byłego Pastora w Conde do swoich współwyznawców*. Do biblioteki M.M. Wojakowskiego trafiło cieszące się poczytnością dzieło francuskiego historyka kościoła Claude’a Fleury’ego *Zbiór historii ludu izraelskiego y uwag nad nim politycznych z Xiąg Pisma świętego*¹⁶. Ważne miejsce w domowym zbiorze zajmowały liczne francuskojęzyczne edycje kazań i zbiory dzieł francuskiego królewskiego duszpasterza biskupa Jean-Bapiste Massillon.

Ponadto należy wspomnieć książkę włoskiego teologa i arcybiskupa Giovanniego Marchettiego *Cudowny schylek osiemnastego wieku*, w tłumaczeniu Karola Surowieckiego. Nie zabrakło opisu życia hiszpańskiego założyciela i pierwszego generała pijarów św. Józefa Kalasantego (José de Calasanz) *Zebranie życia S-go Józefa Kalasantego*. Zestaw uzupełniały: katechizm *Pierwiastki religii katolickiej* ks. Grzegorza Wężyka wydany w Lublinie oraz podejmujące sprawy duchowości *Obowiązki damy chrześcijańskiej*, ponadto zbiór pieśni i *Żywot Pana Jezusa*.

Na opracowania z nauk społecznych składały się przede wszystkim druki prawne, wśród których przeważały kodeksy z czasów przynależności Lublina do zaboru austriackiego, w obrębie którego znalazło się miasto po III rozbiornie. Były to wydania ustaw cywilnych dla Galicji zachodniej po łacinie, tj. *Codex civilis pro Galicia occidentali* (Viaenne 1797) i w języku polskim *Ustawa cywilna dla Galicji zachodniej* (Wiedeń 1797), austriacki kodeks prawa karnego *Księga ustaw na zbrodnie* i stosowne skorowidze. W domowym zbiorze znajdowały się także ogólniejsze opracowania, m.in. wykład doktryny prawa naturalnego (*Krótkie zebranie Trzech Praw Początkowych. To jest: Prawa Natury, politycznego i Narodów z różnych Autorów wyjęte*) oraz rozprawa Wacława Aleksandra Maciejowskiego wprowadzająca w założenia prawa rzymskiego.

Do księgozbioru trafiły ponadto opracowania adresowane do czytelników zainteresowanych problematyką nauczania i szkolnictwa, w tym *Nouveaux essais d’éducation* Olivera Goldsmitha przełożony z języka angielskiego. Sprawom edukacji w duchu katolickim poświęcony był traktat *Edukacja katolicka iest najwyższym dobrem kraiu*. Trzeba także wymienić rozprawę G. Wężyka prezentującą organizację szkoły gorzkowskiej i stosowane metody nauczania, powstałą w odpowiedzi na dyskusje nad kierunkiem rozwoju oświaty w Królestwie Polskim i kształtem szkolnictwa elementarnego na Lubelszczyźnie, toczone w ramach Lubelskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk¹⁷. Ten ostatni problem był przedmiotem szczególnej troski Lubelskiego Towarzystwa z uwagi na nikłą sieć placówek poziomu elementarnego w województwie. Nie zabrakło przy tym w domowej bi-

¹⁶ B. Modzelewska, W. Wójcik, *Fleury Claude*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 5, red. L. Bieńkowski i in., Lublin 1989, kol. 324-325.

¹⁷ A. Winiarz, *Szkolnictwo Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego (1807-1831)*, Lublin 2012, s. 122.

biotece broszury pióra profesora Szkoły Wojewódzkiej Lubelskiej Witalisa Witkowskiego poddającego krytycznej ocenie propozycje G. Wężyka¹⁸.

Ponadto warto wymienić druki poruszające zagadnienia ekonomiczne i polityczne, w tym rozprawę Monteskiusza i dotyczący aktualnych zagadnień *Krótki rzut oka na teraźniejszy stan kraju* z 1820 r. Zainteresowanie, jak można przypuszczać, wzbudziła broszura *Projekt polepszenia stanu włościan* nieznanego autora. Ponadto nie zabrakło wydawnictw skupiających się na problemach ekonomicznych dotyczących kościoła, w tym broszury *Uwagi nad uwagami o dziesięcinach*, której twórca podjął dyskusję z poglądami Tadeusza Czackiego sformułowanymi w rozprawce *O dziesięcinach rzecz czytana na posiedzeniu Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk*.

W bibliotece nielicznie występowały opracowania z nauk ścisłych i przyrodniczych, reprezentowane przez jedno z wydań dzieła znanego francuskiego naturalisty Julien-Josepha Virey'a *Historia obyczajów i instynktu zwierząt* (I wyd. Warszawa 1828, II wyd. Warszawa 1844). Prawdopodobnie użyteczną rolę spełniały opracowania z nauk stosowanych. Przede wszystkim przydatne okazały się poradniki z zakresu techniki i gospodarstwa, praktycznie ukazujące zasady budownictwa wiejskiego (P. Świtkowski, *Budowanie wiejskie*) oraz poradniki medyczne zawierające zalecenia służące zachowaniu zdrowia i wskazówki postępowania w przypadku chorób. W domowej bibliotece znajdowało się będące ówczesnie w powszechnym użyciu *vademecum* szwajcarskiego popularyzatora wiedzy medycznej Szymona A. Tissota *Porządek życia w czerstwości* oraz podręcznik poświęcony położnictwu. Uwagę właściciela księgozbioru zwrócił także druk autorstwa nadwornego lekarza Stanisława Augusta Poniatowskiego Jana Nepomucena Hermanna *Opusculum impedimenta quedam sanitatis communia* dotyczący stanu sanitarnego m.in. Lublina, wydany w drukarni Trynitarzy w Lublinie.

W księgozbiornie można znaleźć ponadto podręczniki retoryki, o literaturze i gramatyki. Zachowały się m.in. podręczniki *Rhetorica Institutio* i *De arte Rhetorica*, szkolne wydawnictwa *Tirocinum Lingue latinae*, bliżej nieokreślona gramatyka łacińska i do nauki języka niemieckiego.

Podobnie jak w wielu innych prywatnych bibliotekach epoki w zbiorze duchownego nie zabrakło opracowań historycznych, w tym wykładu Luciusa Florusa *O początku i dziejach Narodu Rzymskiego* i czterotomowej *Historii jakobinizmu* Augustina Barruel przełożonej z języka francuskiego. Z czasem księgozbiór został uzupełniony o cieszący się popularnością *Rękopism nadesłany z wyspy św. Heleny*, a następnie książkę autorstwa Tomasza Dziekońskiego *Życie marszałków francuskich*. Nie zabrakło popularnego herbarza Piotra Naęcz Małachowskiego *Zbiór nazwisk szlachty z opisem herbów* wydanego w Lublinie w 1805 r. W księgozbiornie występowały ponadto opracowania poświęcone geografii, zarówno podręczniki końca XVIII wieku, jak i nowoczesne kompendia powstałe w kolejnych dziesięcioleciach następnego stulecia, czego dobry przykład stanowiło opracowanie *Obraz świata pod względem geografii, statystyki, i historii wszystkich*

¹⁸ Z. Kukulski, *Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Lublinie na tle epoki (1815-1830)*, Lublin 1939, s. LXXIV.

krajów T. Dziekońskiego. Ponadto można zauważyć druki poświęcone opisowi poszczególnych państw, tj. *Opis Egiptu* Fr. Celestyna Chasseboeuf Volney, *Opisanie Królestwa Portugalii* Auberta R. Vertot.

Znaczną część zbioru stanowiła literatura piękna, na co złożyło się 91 wymienionych publikacji (ponad 41%). Były to przede wszystkim utwory dramatyczne (31 tytułów), częściej komediowe, komedioopera, ponadto licznie występowały powieści (26 tytułów), zarówno końca XVIII wieku, jak i modne romanse XIX wieku, następnie poezje, poematy, listy, zbiory dzieł. Były to niejednokrotnie przekłady z literatury francuskiej, niemieckiej, angielskiej, ale nie brakowało dzieł polskich autorów. W tym urozmaiconym zestawie trzeba wyliczyć XVIII-wieczne przekłady tragedii Jeana Racina dokonane na potrzeby teatrów warszawskich, dramaty Moliera i Jean-François Marmontela. Literaturę obcą reprezentowały również utwory francuskiego dramaturga i powieściopisarza Jean-Pierre Clarisa Florianiana, ponadto obecne były modne utwory sceniczne dramaturga niemieckiego Fryderyka Augusta Kotzebue. Wśród utworów prozatorskich znalazł się polski przekład angielskiej powieści Jonathana Swifta *Podróże kapitana Guliwera*. Nie zabrakło XIX-wiecznych powieści Waltera Scotta, Charlesa Cocka i innych ówczesnych bestsellerów wydawniczych, np. Piotra Knigge *Idzi Blas czyli przypadki Piotra Klaus*. Wśród poezji znajdowało się francuskojęzyczne wydanie *Les odes* Pierre'a de Ronsard.

Do biblioteki trafiły także utwory rodzimych autorów, w tym Ignacego Krasiciego (m.in. *Dzieła, Bajki*), ponadto trzeba wymienić utwory sceniczne ułożone przez dyrektora Teatru Narodowego Ludwika A. Dmuszewskiego oraz aktora i dramatopisarza Alojzego G. Żółkowskiego. Zbiory zasiły *Poezje* Franciszka Książnina, utwór Wincentego Gawareckiego *Oblężenie Płocka rycerskie drama*, ponadto prace literackie Juliana Ursyna Niemcewicza. Dopełnienie stanowiły zbiory i serie np. *Czytania zabawne, czyli wybor przygód, powieści moralnych i anekdotów z różnych autorów z końca XVIII wieku* oraz *Gabinet czytania* wydawany przez Franciszka Salezego Dmochowskiego w latach 1834-1835.

W skład księgozbioru wchodziły także spisane pod oddzielnym tytułem „książki duchowne”. Wśród 33 pozycji (15,06%) wymienione zostały przede wszystkim dzieła teologiczne, w tym wykłady teologii moralnej, dogmatycznej, rozmyślenia, ponadto druki liturgiczne, kazania, katechizmy, modlitewniki i Biblia¹⁹.

Nie zabrakło wykładów m.in. jezuita i kardynała Roberta Bellarmina *Pietnaście stopni po których człowiek, zwłaszcza krześcijański, upatrując Pana Boga w stworzeniu rozmaitym, przychodzi do wielkiej znajomości jego*. Księgozbiór zawierał również polski przekład popularnego w Europie scholastycznego wykładu dogmatów religii katolickiej *Katechizm filozoficzny* jezuita Franciszka X. Feller, uznawanego za prekursora XIX-wiecznego tradycjonalizmu²⁰. Do biblioteki trafił znany praktyczny poradnik życia XVI-wiecznego włoskiego duchownego Lorenza Scupoli *Wojna duchowna* (pierwsze wydanie Wenecja 1589) wielokrotnie przekła-

¹⁹ D. Olszewski, *Książka religijna na terenie Królestwa Polskiego w XIX wieku*, „Rocznik Świętokrzyski”, 16 (1989) s. 149.

²⁰ M. Daniluk, *Feller François Xavier*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 5, kol. 112-113.

dany na liczne języki obce. Odnotowane zostało ponadto dzieło C. Fleury'ego *Po-dział historii Świętej*, a także *Krótką [nauką] o rozmyślaniu*.

Księgozbiór zasilili dzieła ascetyczne i żywoty świętych, w tym *Chwała mę-czennika świętego Jana Nepomucena* oraz *Jasna pochodnia albo żywot Świętego Franciszka Salezjusza* autorstwa ucznia Wincentego à Paulo i twórcy licznych dzieł teologicznych Ludwika Abelly'ego²¹.

Biblioteka została zaopatrzona w potrzebne druki liturgiczne przydatne przede wszystkim dla duchowieństwa z wyższymi święczeniami: mszały, zbiory ceremonii, pontyfikały. Niezbędną pomoc w pracy duszpasterskiej stanowiły kazania, w tym *Wybór kazań* kapucyna Wiatora Piotrowskiego²². W domowej bibliotece nieodzowne były także modlitewniki, w tym książka do nabożeństwa ułożona przez arcybiskupa Marcina Dunin Sulgustowskiego, mająca pierwsze wydanie w 1842 r., która wielokrotnie wznawiana szybko zyskała szczególną popularność na przestrzeni XIX stulecia. Na uwagę zasługuje także *Dictionaire Historique, critique, chronologique, géographique et littéral de la Bible* i jedno z wydań *Nowego Testamentu* Jakuba Wujka.

Jakkolwiek trudno na podstawie inwentarza służącego pierwotnie przede wszystkim ustaleniu stanu posiadania wnioskować wprost o zainteresowaniach czytelnicznych właściciela, to jednak można uznać wspomniane źródła za istotne dla badania kultury środowiska w przeszłości²³. Mimo dylematów interpretacyjnych, urozmaicona i uniwersalna tematyka księgozbioru, przy uwzględnieniu specyfiki potrzeb duchownych, może dobrze wpisywać się w różnorodne zainteresowania właściciela, nie można też wykluczyć szerszego kręgu użytkowników biblioteki. Na pewno jest to interesujący przykład księgozbioru należącego do przedstawiciela wyższego duchowieństwa, przy tym stanowiący własność niewątpliwie nietuzinkowej postaci Kościoła.

Stan zachowania księgozbioru, jak wynika z opisu egzemplarzy, był dobry i dowodził dbałości o bibliotekę. Większość ksiąg została zaopatrzona w oprawy zazwyczaj półskórkowe lub papierowe, nie brakowało jednak woluminów chronionych przez okładki skórzane lub oprawionych w droższy safian, co też podnosiło wartość biblioteki. W efekcie taksatorzy wycenili księgozbiór łącznie na 27 rubli (dalej: rsr) i 32 i ½ kopiejki, przy czym wartość druków rozmaitych wynosiła 14 rsr i 34 kopiejki, natomiast dzieła duchowne, zdaniem wyceniających, prezentowały wartość 8 rsr i 95 i ½ kopiejki. Taksa pojedynczych tomów okazała się zróżnicowana i wahała się od ½ kopiejki do 1 rsr. Powyższe ceny należy uznać za nieco zaniżone, co stanowiło dość powszechną praktykę stosowaną przy spisaniu inwentarza z uwagi na przepisy podatkowe. Jednostkowo największą war-

²¹ S. Smoleński, *Abelly Louis*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 1, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1985, kol. 13.

²² R. Prejs, *Piotrowski Wiator*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, red. E. Gigilewicz, Lublin 2011, kol. 704.

²³ B. Bieńkowska, *Inwentarze księgozbiorów prywatnych jako źródło do badań nad dziejami czytelnictwa*, „*Studia o Książce*”, 18 (1989) s. 65-75; J. Szady, *Inwentarz księgozbiorów parafialnych z drugiej połowy XVIII wieku – nowa metoda edycji*, „*Textus et Studia*”, 1 (2016) nr 5, s. 78-90, doi: 10.19265/TES.2016.01577.

tość przedstawiały przede wszystkim druki liturgiczne oszacowane po 1 rsr, w tym: *Canon Misse in folio*, *Ceremoniale Episcoporum*, *Pontyfikale Romanum* z 1627 r. i XVIII-wieczne edycje *Breviarum Romanum* oprawione w skórę, niekiedy zaopatrzone w futerał. Z dzieł świeckich wartość 1 rsr osiągnął zestaw 24 tomów czasopisma „Wieniec” w 13 woluminach oprawionych w półskórek, natomiast na 45 kopiejek wyceniona została nowo wydana książka *Życie marszałków francuskich* zaopatrzona w safianową okładkę.

Brak daty wydania zgromadzonych dzieł, poza pojedynczymi wzmiankami, nie pozwala na jednoznaczne określenie chronologii księgozbioru, niemniej można zauważyć w bibliotecze obecność starych druków. Były to przede wszystkim wspomniane powyżej druki liturgiczne z XVII wieku, ponadto dość licznie występowały XVIII-wieczne edycje, szczególnie pochodzące z drugiej połowy stulecia, jak można domniemywać na podstawie ustaleń bibliograficznych. Jednocześnie, co istotne, trzeba dostrzec nowości wydawnicze sugerujące aktywne zainteresowanie uzupełnianiem domowego księgozbioru o pojawiające się na rynku tytuły. Z pewnością przydatny był *Kalendarzyk polityczny* z 1844 r., *Directorium officis divini* na tenże rok, ale obok tych niewątpliwie użytkowych publikacji znalazły się nowości przyciągające uwagę nie tylko treścią, ale i nowoczesną formą edytorską, zaopatrzone w ryciny. Były wśród nich dzieła o tematyce historycznej poświęcone epoce napoleońskiej, utwory literackie, mogące zapewnić czytelnikowi owocną poznawczo i przyjemną lekturę. Podobnie brak adnotacji w inwentarzu o miejscu wydania publikacji nie pozwala na szczegółowe, jednoznaczne stwierdzenia, niemniej w świetle dostępnych danych bibliograficznych można przyjąć, iż wymienione druki pochodziły z różnych ośrodków wydawniczych, głównie krajowych, ale też z oficyn zagranicznych.

Dalsze losy księgozbioru nie są do końca znane. Wiadomo jednak, o czym świadczy notarialny akt licytacji, że został on wraz z pozostałymi ruchomościami, zgodnie z wolą spadkobierców, sprzedany. Księgi trafiły w prywatne ręce, część egzemplarzy zakupili lubelscy księgarze zapewne z myślą o dalszej odsprzedaży.

Rekonstruuąc księgozbiór, korzystano z *Bibliografii polskiej* Karola Estreichera, katalogu Biblioteki Narodowej w Warszawie, katalogu Bibliothèque Nationale de France, innych katalogów bibliotek cyfrowych. W przypadku dzieł, dla których z racji niejasności zapisu źródłowego, nie można było dokonać jednoznacznego ustalenia, podawano możliwe przypadki. Ponadto wobec niepełnych danych uniemożliwiających zidentyfikowanie konkretnego wydania wymieniono znane edycje wydane do 1845 r., tj. daty śmierci biskupa M.M. Wojakowskiego, w przypadku wielokrotnych wydań odnotowano liczbę edycji, a dla czasopism lata wydania. Zachowano tytuły podane w źródle w oryginalnej pisowni, wprowadzono nieliczne modernizacje zgodnie z zaleceniami *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* (red. K. Lepszy, Wrocław 1953). Zmodernizowano pisownię: półskurek = półskórek, skurzany = skórzany, iedna = jedna, wstawiono znaki diakrytyczne, zachowano pisownię: xiądz, exemplarz, diecezyi, xięgi, siedm. W obrębie wykazu książek zachowano ciągłą numerację stosowaną w inwentarzu, w nawiasie kwadratowym został dodany numer porządkowy.

Inwentarz po Xu biskupie [Mateuszu] Wojakowskim²⁴

(26 lutego)10 marca 1845

Książki rozmaite

- [k. 1] [1] 1167 Gramatyka niemiecka²⁵ część pierwsza w półskórek oprawna zużyta pół kopiejki
- [2] 1167 [s] Kasimir Wohlfeils deutsche sprachlehre²⁶ w papier oprawne pół kopiejki
- [3] 1168 Codex Judiciarius pro Galicia occidentali²⁷ w papier oprawny pół kopiejki
- [4] 1169 Skorowidz ustaw cywilnych z roku 1797 dla Galicyi²⁸ w papier oprawny, pół kopiejki
- [5] 1170 Documenta ad causas Decimales in Polonia²⁹ w trzech exemplarzach w papier oprawny kopiejka jedna
- [6] 1171 Regulae Iuris³⁰ w półskórek oprawne zużyte pół kopiejki
- [7] 1172 Codex Civilis pro Galicia Occidentali część pierwsza³¹ w papier oprawny pół kopiejki
- [8] 1173 Codex Civilis pro Galicia occidentali część druga³² w papier oprawny pół kopiejki

²⁴ APL, Akta Serafina Konwickiego notariusza miasta Lublina 1845, akt 634 (43).

²⁵ Niemożliwe do jednoznacznego ustalenia. M.in. *Grammatyka niemiecka podług najlepszego czasów terażniejszych mówienia i pisanja sposobu*, Sandomierz 1782; Estr., t. 17, s. 328; Franciszek Lieder, *Gramatyka niemiecka przez Radę Wychowania publicznego polecona Szkołom i Instytutom naukowych w Królestwie Polskim*, nakład autora, Warszawa 1835, wyd. 2 popr., Warszawa 1841; Estr. XIX, s. 598-599.

²⁶ Kasimir Wohlfeils, *Deutsche Sprachlehre*, druk. Pillera, Lemberg 1797; K. Estreicher, *Bibliografia Polska*, Kraków 1870-2000 (dalej: Estr.), t. 22, s. 197; Kasimir Wohlfeils, *Deutsche Sprachlehre*, Lemberg 1800; Estr., t. 5, s. 129.

²⁷ *Codex judiciarius pro Galicia occidentali*, typis Josephi Hraschanzky, Viennae 1797; *Codex judiciarius*, Viennae 1798; Estr., t. 14, s. 314.

²⁸ Ludwik Wędrychowski, *Skorowidz czyli zbiór alfabetyczny ustaw cywilnych w 3 częściach dla Galicyi w roku 1797 nadanych, ku wygodzie publiczności w rodowitym języku ustaw tych wiadomości potrzebującej z największą pilnością ułożony przez Ludwika Wędrychowskiego*, kosztem i nakł. Karola B. Pfaffa, Lwów 1800; Estr., t. 5, s. 30.

²⁹ Józef Olechowski, *Documenta ad causas decimales in Polonia (...) Opus impressum Cracoviae in lingua vernacula 1779 nunc vero in Latina luci publicae datum*, typis Universitatis, Cracoviae 1798; Estr., t. 23, s. 319.

³⁰ Stanisław Łochowski, *Regulae iuris et loci communes forenses; quorum de jure et praxi comuni, tritus et versatus in foro usus, et allegatio. Authore Stanislao Łochowski Castri Opoczneń. Notario (...)*, officina Francisci Caesarii, Cracoviae 1637; Estr., t. 21, s. 370.

³¹ *Codex civilis pro Galicia occidentali*, typis Josephi Hraschanzky, Caes. Reg. Aulae typogr. Bibliop., Viennae 1797; Estr., t. 14, s. 314.

³² Toż, Pars II., k. nlb. 2, s. 256; Pars III, k. nlb. 2, s. 259.

- [9] 1174 *Jeometryra cywilna część pierwsza*³³ w skórę oprawna kopiejka jedna
 [10] 1175 *Ustawa cywilna dla Galicyi zachodniej część pierwsza*³⁴ w papier oprawna pół kopiejki
 [11] 1176 *Tirocinum Linguae latinae in usum classis primae*³⁵ w papier oprawne kopiejka jedna
 [12] 1177 *Tirocinum Linguae latinae pars posterior*³⁶ w półskórek oprawne zużyte pół kopiejki
 [13] 1178 *Philosophia ad usum scholae accomodata*³⁷ tom szósty w półskórek oprawny kopiejka jedna
 [14] 1179 *Rzecz o Jezuitach*³⁸ w papier oprawna kopiejka jedna
 [15] 1180 *Essai d'éducation Nationale*³⁹ w papendecel oprawna kopiejki dwie
 [16] 1181 *M. Tullii Ciceronis Epistolae familiares*⁴⁰ w pergamin oprawne kopiejki trzy

³³ Prawdopodobnie: Ignacy Zaborowski, *Jeometryra Praktyczna. przez X. Ignacego Zaborowskiego*, druk. XX. Scholarum Piarum, Warszawa 1786. Kolejne wydania: 1792, 1806, 1815, 1820; albo Szymon L'Huilier, *Geometryra dla Szkół narodowych*, cz. 1-2, druk. Gröll, Warszawa 1780-1781, 1804, 1810; Szymon L'Huilier, *Geometryra [...] drugi raz wydana*, cz. 1, druk. Szkoły Głównej Koronney, Kraków 1785. Inne wydanie: Wilno 1796; Estr., t. 21, s. 252; Estr., t. 8, ed. 2, s. 321; Ponadto: *Geometryra*, Estr., t. 17, s. 99.

³⁴ *Ustawy Cywilne Dla Galicyi Zachodniej*, cz. 1-3, druk. Józefa Hraszańskiego, C.K. Niemieckiego i Polskiego nadwornego Typografa i Bibliopoli, Wiedeń 1797; Estr., t. 32, s. 94.

³⁵ Fryderyk Gedike, *Tirocinium linguae Latinae in usum classis primae*, typis Scholarum Piarum, Varsaviae 1821; Estr. XIX, t. 8, s. 299.

³⁶ Jedno z wydań: Fryderyk Gedike, *Tirocinium linguae latinae in usum I. et II. Classis*, druk. XX. Pijarów, Warszawa 1806; Fryderyk Gedike, *Tirocinium linguae Latinae, in usum primae et secundae classis. Pars prior*, typis PP. Scholarum Piarum, Varsaviae b.r. (1811) 1813. Łącznie ukazało się 9 wydań do 1845 r.

³⁷ Prawdopodobnie: Guillaume Dagoumer, *Philosophia ad usum scholae accommodata*, nova editio, t. 1-4 Lugduni, *sumptibus fratrum Duplain*, 1746, <https://gallica.bnf.fr/services/engine/search/sru?operation=searchRetrieve&version=1.2&collapsing=disabled&rk=21459;2&query=%28dc.title%20all%20%22Philosophia%20ad%20usum%20scholae%20accommodata%22%29%20and%20dc.relation%20all%20%22cb30294860m%22> (dostęp: 10.11.2019); albo: Louis Loudier, *Philosophia ad usum scholae accomodata, data a D. D. Loudier licenciato theologo socio Sorbonico necnon philosophiae professore celeberrimo in collegio Sorbonae Plessaeo, scripta ab auditore Joanne Baptista Castel, clerico Petrogoviensi eodem collegio anno Domini expirante 1722-1723*, <https://nubis.univ-paris1.fr/ark:/3A/15733/1bcf#c=0&m=0&s=0&cv=0&xywh=0%2C-831%2C4423%2C4556> (dostęp: 10.11.2019); albo: Jean Baptiste du Hamel, *Philosophia vetus et nova ad usum scholae accommodata, in Regia Burgundia olim pertractata, Tomus primus, qui logicam complectiur*, Venetis 1730.

³⁸ Prawdopodobnie *Jezuici w prawdziwey swoiey postaci albo doskonale uwiadomienie o ich dotychczas sprawowaniu się z niemieckiego na polski język przelożone nakładem pewnego W. N. Pralata*, druk. Jan F. Bartels, Gdańsk 1765; Ignacy Krasicki, *Jezuici w prawdziwey swoiey postaci*, nakład i podobno tłum. Ignacy Krasicki, Gdańsk 1765, wyd. 2, Gdańsk 1770; Estr., t. 18, s. 552.

³⁹ Louis René de Caradeuc de La Chalotais, *Essai d'éducation nationale, ou, Plan d'études pour la jeunesse*, 1763, <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k854049.image> (dostęp: 10.11.2019).

⁴⁰ Jedno z wydań m.in.: M.T. Cicero, *Epistolae familiares*, Gedani 1638; M.T. Cicero, *Epistolae familiares, Pauli Manutii annotationes breves in margine adscriptae. Ejusdem scholia. Verba grae-*

- [17] 1182 Rok miłości Boskiej⁴¹ w skórze oprawne kopiejek dwie
 [18] 1183 De arte Rhetorica⁴² w skórze oprawna pół kopiejki
 [19] 1184 Mowy Sądowe Quintyliana⁴³ w papier oprawne kopiejka jedna
[k. 2] [20] 1185 Księga ustaw na zbrodnie⁴⁴ w papier oprawna kopiejka jedna
 [21] 1186 Historia na dwie części podzielona⁴⁵ w papier oprawne kopiejki trzy
 [22] 1187 Rocznik Wojskowy z roku 1817⁴⁶ w papier oprawny pół kopiejki
 [23] 1188 Odpowiedź o pogrzebach wiedeńskich⁴⁷ bez oprawy pół kopiejki

ca latinis expressa. Dionysii Lambini Monstroliensis, viri doctissimi, emandationes, & earum rationes, Dantisci, typis et sump. Andreae Hünefeldii, bibliopol, 1641; M.T. Cicero, *Epistolae familiares*, Officina Chr. Schedelii, Cracovae 1643; M.T. Cicero, *Epistolae familiares cum Pauli Manutii annotationibus brevibus in margine adscriptis*, cum privil. S.R. M. Polon. et Sueciae, sumptibus viduae G. Försteri, Gedani 1663; Estr., t. 14, s. 3.

⁴¹ Jan Chrzyciel Eliasz Avrillon, *Rok miłości Boskiej z pieni świętych na każdy dzień roku przez affekta rozłożony, przez Wielebnego Oycy... potrzeciraz (sic!) do druku w roku pańskim 1719 podany, a teraz z francuskiego języka na polski przez zakonnice Nawiedzenia Najświętszey Maryi Panny klasztoru Krakowskiego przetłumaczony*, druk. Seminarium biskupiego akademickiego, Kraków 1767; Estr., t. 12, s. 315.

⁴² Wydanie trudne do jednoznacznego ustalenia, m.in. ukazały się: *Aristotelis de arte rhetorica libri tres, Carolo Sigonio interprete*, offic. Stanislai Scharffenbergii, Cracoviae 1577; *Dominico Decolonia, De arte rhetorica libri quinque. Lectissimis veterum auctorum aetatis aureae, perpetuisque exemplis illustrati auctore Dominico de Colonia Societatis Jesu Presbytero*, Typis Collegii Soc. Jesu, Lublini 1754, wbp.lublin.pl/dlibra/docmetadata?id=22356&from=pubindex&dirids=22&lp=283 (dostęp: 10.11.2019). Inne wydania: Lublini 1756, Poseniae 1758, Leopoli 1763, Vilnae 1770, Sandomiriae 1780, Polociae 1788, 1799; albo *De Arte rhetorica veterum libri*, Lublini 1783; Estr., t. 26, s. 287; albo Piotr X., *De arte rhetorica libri quinque lectissimis veterum authorum aetatis aureae exemplis illustrati et ad usum candidatorum eloquentiae accommodati*, typis Colleg. Soc. Jesu, Polociae 1799; Estr., t. 12, s. 211-212; lub: Cyprian Soarez S.J. (Suarez), *De Arte Rhetorica Libri Tres, Ex Aristotele, Cicerone, Et Qvintiliano Praecipve Deprompti. Auctore Cypriano Soarez Sacerdote Societatis Jesv. Additae Svnt Tabvlae Rhetorices, Per Lvdovicvm Carbonem Selectae*, Dantisci, sump. Georgii Förster, 1645, 1651. Inne wydania: Calissii 1678, 1682, 1685; albo Cypriani Soarii, *De Arte Rhetorica Libri Tres, Ex Aristotele, Cicerone, Qvintiliano, Praecipve deprompti. Huic editioni accedunt Tabulae seu Artis Rhetoricae absolutissimum compendium Lud: Carbonis Constanciaro S. Th: Professoris in gymnasio Patavino*, Calissii, Typis Collegii Societatis Jes., 1696, 1706 i inne wyd. do 1734; Estr., t. 28, s. 341-342.

⁴³ Quintilianus M. Fabius, *Wyborneysze Mowy Sądowe z Łacińskiego Języka wytłumaczone przez X.B.M. Sirucia S. P. P. A. Xiążka Pierwsza*, druk. J.K.M. y Rzpłtey XX. Schol. Piar., Wilno 1769 (t. 2, 1771); Estr., t. 25, s. 443.

⁴⁴ Jedno z wydań: *Księga ustaw na zbrodnie i ciężkie policyjne przestępstwa*, druk. J. Trasslera, Kraków 1804; albo *Księga ustaw na zbrodnie i ciężkie policyjne przestępstwa*, druk. Pillera, cz. 1-2, Lwów 1804. Inne wydania: Lwów 1804, Wiedeń 1817; Estr., t. 2, s. 513, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/62574> (dostęp: 10.11.2019).

⁴⁵ Tytuł trudny do jednoznacznego ustalenia.

⁴⁶ „Rocznik Wojskowy Królestwa Polskiego”, Warszawa 1817-1830; Estr., t. 3, s. 466.

⁴⁷ [Odpowiedź] autorowi pisma kilku karek Lwowskiemu o pogrzebach wiedeńskich przydatna. *Od Erazma y Wideńczyka katolickiego, za dozwozeniem Starszych Zwierzchności wydana*, druk. Akademii, Zamość 1781. Odpowiedź na: *O pogrzebach Wiedeńskich pismo małe w Wiedniu roku p. 1781 drukowane z niemieckiego Języka na Polski dla użytku powszechnego za pozwoleniem Zwierzchności przetłumaczone*, druk. Kazimierza Schlichtyna J.K. Mci uprzywil. Typ., Lwów (1781); Estr., t. 23, s. 257.

- [24] 1189 Uwagi nad organizacją szkoły Gorzkowskiej⁴⁸ bez oprawy pół kopiejki
 [25] 1190 Projekt polepszenia stanu włościan⁴⁹ w papier oprawny pół kopiejki
 [26] 1191 Principia Juris Romani⁵⁰ w papier oprawne kopiejki trzy
 [27] 1192 Listy Doktora Akademii Strażburskiej⁵¹ bez oprawy kopiejki dwie
 [28] 1193 Rocznik Instytutow⁵² w papier oprawny kopiejka jedna
 [29] 1194 Cudowny schyłek osiemnastego wieku⁵³ w papier oprawny kopiejki trzy
 [30] 1195 Selecta Latini Sermonis⁵⁴ tom 1. w papier oprawny kopiejka jedna
 [31] 1196 O krótkości życia przez Senekę⁵⁵ w papier oprawne kopiejka jedna
 [32] 1197 Zebranie życia S-go Józefa Kalasantego⁵⁶ w papier oprawne pół kopiejki

⁴⁸ Witalis Witkowski, *Uwagi nad organizacją szkoły gorzkowskiej*, Lublin 1821; Estr., t. 5, s. 109.

⁴⁹ Sumiński, *Projekt polepszenia stanu włościan podany przez prefekta departamentu plockiego*, b.m., b.r.; Estr. XIX, t. 4, s. 410.

⁵⁰ Wacław Aleksander Maciejowski, *Historia juris romani, t. 1: Principiorum juris romani*, Varaviae 1825; Estr. XIX, t. 3, s. 31.

⁵¹ [Alexander Brodowski X.], *Listy pewnego Doktora Akademii Strażburskiej Katolickiej do iednego szlachcica protestanta. O sześciu przeszkodach do zbawienia znajdujących się w religii luterskiej, z francuzkiego na polski język przetłumaczone przez ...*, S. J. Theologa, druk. Akademick. S. J., Lwów 1761; Estr., t. 13, s. 353.

⁵² „Rocznik Instytutnych i Edukacyjnych w Królestwie Polskim”, Warszawa 1824-1830; Estr., t. 3, s. 464.

⁵³ Giovanni Marchetti, *Cudowny schyłek osiemnastego wieku czyli Niesłychane widoki, które w roku 1796 i 1797 podobało się Bogu przedstawić ludzkim oczom w rzymskich i za-rzymskich, szczególniej Najświętszy Matki Jezusowej, obrazach, tł. Karol Surowiecki*, Wrocław 1814; Estr. XIX, t. 4, s. 414, <http://bbc.mbp.org.pl/dlibra/docmetadata?id=10185&from=pubindex&dirids=1&lp=702> (dostęp: 10.11.2019).

⁵⁴ Jedno z wydań, m.in.: *Selecta latini sermonis exemplaria e scriptoribus probatissimis ad Christianae iuventutis usum, a p. Chompré... excerpta et ad editionem parisiensem recusa; prima excerptio poeticae orationis*, Altenburgi, ex officina Richteriana 1756, https://www.europeana.eu/portal/pl/record/9200110/BibliographicResource_1000126608453.html (dostęp: 10.11.2019); albo: Pierre Chompré, *Selecta Latini Sermonis Exemplaria, e scriptoribus probatissimis excerpta A.P. Chompré*, typ. Joan Thom. de Trattner, Vindobonae 1778.

⁵⁵ Jedno z wydań: [I tytuł:] L.A. Seneka, *Ksiąg Pięcioro*; [II tytuł:] Luciusz Anneusz Seneka, *O krótkości życia, o życiu szczęśliwym, o opatrności, o pokoiu duszy, o stałości mądrego Ksiąg Pięcioro przekładania X. Dawida*, druk. J.K. Mci i Rzeczy pltey Akademickiey Soc. Jesu, Wilno 1771; L. A. Seneka, *Ksiąg Pięcioro*; [III tytuł:] *Luciusza Anneusza Seneki O krótkości życia, o życiu szczęśliwym, o opatrności, o pokoiu duszy, o stałości mądrego Ksiąg Pięcioro przekładania X. Dawida Pilchowskiego Societatis Jesu*, ed. druga, druk. J.K. Mci Akademickiey, Wilno 1792; Estr., t. 27, s. 376.

⁵⁶ Jakub Klisiewicz [Ambroży X. od S. Laurentego Scholarum Piarum], *Zebranie życia y historyi B. Józefa Kalasantego, fundatora szkół pobożnych. Przez niektóre przykłady o tym co B. Józef z dziecinnych lat czynił y które dobrodzieystwa dziatkom nieustannie świadczył wraz z nabożeństwem do tegoż błogosławionego patriarchy krótko napisane*, druk. J.K. Mci y Rzplitey w Koll. XX. Sch. Piarum, 1753; Estr., t. 19, s. 300.

- [33] 1198 *Epigrammatum problemata*⁵⁷ w papier oprawne pół kopiejki
 [34] 1199 *Les odes de p. deronsard*⁵⁸ tom dwunasty w papier oprawne kopiejka jedna
 [35] 1200 *Edukacja katolicka iest Najwyższym dobrem kraiu*⁵⁹ bez oprawy pół kopiejki
 [36] 1201 *Novus candidatus Reticoricae auctus*⁶⁰ w półskórek zużyty oprawne pół kopiejki
 [37] 1202 *Nouveaux essais d'Education*⁶¹ tom trzeci, w papier oprawne kopiejka jedna
 [k. 3] [38] 1203 *Organizacya Szkoły Gorzkowskiej*⁶² w papier oprawna pół kopiejki
 [39] 1204 *M. Tulli Ciceronis de officiis* xięgi trzy⁶³ w papier oprawne kopiejki trzy
 [40] 1205 *Luci Annei Flori Rerum Romanorum* cztery Xsięgi⁶⁴ razem w papier oprawne kopiejek trzy

⁵⁷ Martinus Brzyski, *Epigrammatum problemata ex variis poetarum classicorum authoribus. Alphabeticè. Collecta concinnè polonico idiomate explicata. Cuius statui hominū utilia. Authore Martino Brzyski*, Typis S. R. M. Coll. Societ. Jesu, Lublinen 1765.

⁵⁸ Jedno z wydań, m.in.: Pierre de Ronsard, *Odes*, (1551-1552); Pierre Ronsard, *Ode de la paix*, G. Cavellat, Paris 1550; *Les Odes de P. de Ronsard...*, G. Buon, Paris 1573; *Les Odes...*, G. Buon, Paris 1586 i inne edycje, <https://catalogue.bnf.fr/changerPage.do?motRecherche=ronsard+pierre&nbResultParPage=10&afficheRegroup=false&affinageActif=false&pageEnCours=10&nbPage=184&trouveDansFiltre=NoticePUB&triResultParPage=0&critereRecherche=0> (dostęp: 10.11.2019).

⁵⁹ Leopold od św. Avertana, *Edukacya katolicka iest dobrem naywyższym kraju, jest szczęśliwością w szczególności każdej osoby gdy ją posiada i według niej żyje*, druk. J.C.K.M. XX. Trynitarzów, Lublin 1807, <http://bc.wbp.lublin.pl/dlibra/docmetadata?id=10854&from=pubindex&dirid=s=22&lp=505> (dostęp: 10.11.2019).

⁶⁰ Jedno z wydań: Józef Juvencius (Jouvancy), *Novus candidatus Rhetoricae, auctus, emendatus et perpolitus*, Brunsberg 1735. Inne wydania: Lublini 1746, Calisii 1753, Posnaniae, 1753, Brunsbergae, 1755; Estr., t. 7, s. 695.

⁶¹ Oliver Goldsmith, *Nouveaux essais d'education, traduits de l'anglais et accompagnés et remarques par A. H. Dampmartin*, Paris 1803, 1805, <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb30519700j> (dostęp: 10.11.2019).

⁶² Grzegorz Wężyk, *Organizacya szkoły gorzkowskiej Towarzystwu Przyjaciół Nauk w Lublinie w celu rozszerzenia oświecenia publicznego (...) drukiem wyjaśniona*, druk. Jana K. Pruskiego, Lublin 1820; Estr. XIX, t. 5, s. 47.

⁶³ Jedno z wydań: M.T. Cicero; *De officiis libri tres, dein Laelius et Cato major et Somnium Scipionis, cum Paradoxis, castigate impressi, adiecto indice copiosissimo, doctoris Joannis Camertis*, Viennae Pannouiae in aedib. Hieron. Vietoris et Joan. Singreuii socior. Expensis vero Leonhardi et Lucae Alantseae fratrum. Quarto nonas Januaarii 1512; *Officia Ciceronis, mvltto qvam antea castigatiora, cvm scholiis Phil. Melan. quae possint esse uiae prolixi commentarij. Nam pleriq; loci, quos hactenus nemo attigit, hic enarrantur*, apud Hiero. Vieto., Cracouiae 1528. Łącznie ukazało się 10 wyd. do 1680 r.; Estr., t. 14, s. 257-258.

⁶⁴ Jedno z wydań [Lucius Annaeus Florus], *Epitome Rerum Romanorum: libri IV*; polski przekład: *L. Julivsza Flora o Początku y Dzieiách Narodu Rzymskiego Powieści Xiąg IV. Abo historia Wielmożnego tego Narodu, od początku iego, aż do Augustá Cesarza, iako się począł, iako się wolności dostawszy rządził, y iako wolność straciwszy, pod iednego Pana władzq przyszedł. Z łacińskiego na polski ięzyk przetumaczona przez Krzysztofa Grotha Falissowskiego. Przydany iest traktacik*

- [41] 1206 List prowincjonalnego do Warszawskiego filozofa⁶⁵ w papier oprawne pół kopiejki
- [42] 1207 Rozmowa filozoficzna⁶⁶ w półskórek oprawna kopiejki dwie
- [43] 1208 Księga ustaw o ciężkich przestępstwach⁶⁷ w papier oprawna kopiejki trzy
- [44] 1209 Dziennik Zdrowia⁶⁸ Nr 6. bez początku oprawny kopiejka jedna
- [45] 1210 Idzi Blas Niemiecki czyli przypadki Piotra Klauss część trzecia⁶⁹ w półskórek oprawna kopiejki trzy
- [46] 1211 Kmotr Maciej⁷⁰ część pierwsza w półskórek oprawna kopiejek pięć
- [47] 1212 Redukcja złotych na tyńfy⁷¹ niekompletne w papier oprawne kopiejka jedna
- [48] 1213 Compendium Institutionum Gramaticarum Lingae Gallicae⁷² w papier oprawne kopiejek dwie
- [49] 1214 Zabawy przyjemne i pożyteczne⁷³ Tomu 14. część pierwsza w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [50] 1215 Pamiętnik Naukowy⁷⁴ i zarazem uwagi nad raportem o więzieniach Królestwa Polskiego⁷⁵ w półskórek oprawne kopiejek pięć

o przyczynach możności y potęgi narodu tego, druk. Krzysztof Schedel J.K.M. Typograph, Kraków 1646; *L. Juliusza Flora o Początku*, u Bazyliańów, Wilno 1790; Estr. t.16, s. 243.

⁶⁵ Augustin Barruel, *Helwienki czyli Listy prowincjonalno-filozoficzne przez... dzieło (z francuskiego) z edycji amsterd. r. 1785—88 tłumaczone (przez ks. Kar. Surowieckiego)*, t. 1-5, Warszawa 1817-1819; Estr. XIX, t. 2, s. 97.

⁶⁶ Antoni Wiśniewski, *Rozmowa Filozoficzna O Boskich procz Iestności Przymiotach Przeciw niegodziwie sobie przywłaszczaiącym nazwisko Deistow, Przez Filozofy uczących się Kawalerow In Varsaviensi Nobilium Collegio Scholarum Piarum Miana Roku MDCCLVIII*, druk. XX. Schol. Piar., Warszawa (1758); Estr., t. 33, s. 72.

⁶⁷ Jedno z wydań: *Księga ustaw na zbrodnie i ciężkie policyjne przestępstwa*, cz. 1 *O zbrodniach*, Druk. Józefa Jerzego Traffslera, Kraków 1804; albo: *Księga ustaw na zbrodnie i ciężkie policyjne przestępstwa*, druk. J. Trasslera, Kraków 1804; lub: *Księga ustaw na zbrodnie i ciężkie policyjne przestępstwa*, druk. Pillera, cz. 1-2, [cz. 2, *O ciężkich przestępstwach policyjnych i o sposobie iz temiż postępowania*], Lwów 1804. Przypis 34.

⁶⁸ „Dziennik Zdrowia, dla wszystkich stanów”, Warszawa 1801-1802, wyd. Leopold Lafontaine, miesięcznik; Estr. XIX, t. 3, s. 403.

⁶⁹ Adolf Franciszek Knigge, *Idzi Blass, czyli przypadki Piotra Klaus*, Kraków 1798; cz. 1-3, Kraków 1808; Estr. XIX, t. 17, s. 22.

⁷⁰ Józef Rychter, *Kmotr Maciej*, z niem. przez Augustyna Kadyi, t. 1-2, ed. nowa, druk. Grobłowej, Kraków 1809; Estr. XIX, t. 4, s. 148.

⁷¹ *Taryffy rozmaite wzglendem monety tak tyńfów na złote: y redukcją złotych na tyńfy według kurrencyi to iest rachuiąc...*, b.r.; Estr., t. 20, s. 55.

⁷² Możliwe wydania: Georg Vignes, *Compendium Instytutorum gramaticarum Lingae Gallicae*, Calisi 1747; Georg Vignes, *Compendium*, typis S.R.M. Colleg. Soc. Jesu, Lublini 1751; Estr., t. 32, s. 500.

⁷³ „Zabawy Przyjemne i Pożyteczne”, Warszawa 1769-1777, tygodnik literacki; Estr., t. 3, s. 489.

⁷⁴ „Pamiętnik Naukowy” (cd. „Ćwiczeń Naukowych”), Warszawa 1819; albo: „Pamiętnik Naukowy” (miesięcznik), Kraków 1837-1838; Estr. XIX, t. 3, s. 444.

⁷⁵ Jan Dekert, *Uwagi nad częścią wyjątku z raportu Fryderyka hrabi Skarbka. o więzieniach Królestwa Polskiego umieszczoną w N. 60 Gazety Warszawskiej 1832 roku*, 1832; Estr. XIX, t. 4, s. 70.

- [51] 1216 Helikonki autora zebranych wierszów⁷⁶ w półskórek oprawna kopiejek pięć
- [52] 1217 Pisma Konstantyna Tymienieckiego⁷⁷ oprawne kopiejek piętnaście
- [k.4] [53] 1218 Historia Jakobinizmu⁷⁸ tomów 4 w półskórek oprawne kopiejek sześćdziesiąt
- [54] 1219 Budowanie wieyskie⁷⁹ edycja druga kopiejek dziesięć
- [55] 1220 Historia Męki zbawiciela⁸⁰ w safian oprawna w futerale kopiejek trzydzieści
- [56] 1221 Listy moralne z dzieł Eduarda Jounga⁸¹ w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [57] 1222 Kalendarzyk kieszonkowy Warszawski na rok 1833 i polityczny na rok 1843 w papier oprawny pół kopiejki

⁷⁶ Ksawery Zubowski, *Helikonki Autora Zebranych Wierszow. X. Z. Spes nostra in calamo est, Heliconiadumque favore Cochanoivus*, druk. XX. Trynitarzów, Lublin 1789; Estr., t. 25, s. 150.

⁷⁷ Konstanty Tymieniecki, *Pisma*, cz. 1-2, Warszawa 1817; Estr. XIX, t. 4, s. 584.

⁷⁸ Augustyn Barruel, *Historya jakobinizmu, wyięta z dzieł (...) Mémoires pour servir à l'Histoire du Jacobinisme*, tłum. Karol Surowiecki, t. 1-4, Berdyczów 1812; Estr. XIX, t. 2, s. 97. W wersji oryginalnej: Augustin Barruel, *Mémoires pour servir à l'histoire du jacobinisme*, vol. 1-5, P. Fauche, Hambourg 1798-1799, 1803, 1818.

⁷⁹ Piotr Świtkowski, *Budowanie Wieyskie Dziedzicom Dobr Y Possessorom toż wszystkim ia- kążkolwiek zwierzchność po wsiach i miasteczkach mającym Do Uwagi y Praktyki Podane*, nakł. i druk. Michała Grölla, Warszawa, Lwów 1782, wyd. 2, druk. Michała Grölla, Warszawa 1793; lub Piotr Świtkowski, *Budownictwo Wieyskie wygodzie Dziedziców zwierzchników wsi naszych i miasteczek*, cz. 1 z figurami, edycja nowa, nakł. autora, Warszawa 1794; Estr., t. 30, s. 110.

⁸⁰ Jedno z wydań, m.in.: [*Passia*], *to iest Historia męki y śmierci Pana Jezusa Chrystusa ze czterech Ewangelistow krotko zebrana y na siedm części y z wykłady swymi rozdzielona*, offic. Joannis Volrabi, Posnaniae 1582; [*Passia*], *Historya o śmierci a męce Jezu Chrystusa Pana, z czterech ewangelistów zebrana*, przez Jana Fabricjusza, Królewiec 1615; [*Passia*]. *O męce śmierci i pogrzebie pana naszego Jezusa ze wszystkich czterech Ewangelii porządnie zebrana*, Gdańsk 1632, 1690; albo *Postille catholiczney Część Trzecia. W którey się zamykają kazania na święta Panny Mariey, Apostolow, Męczennikow y innych Świętych, których święta kościół zwykł obchodzić przez cały rok. Przydane są y żywoty niektórych, z pewnych Historji zebrane, Przydana iest, y Passia, to iest Historya męki Pana Zbawiciela naszego, Przez Doctora Jakuba Wuyka z Wągrowca Theologa Societatis Iezv*; Estr., t. 24, s. 106; Estr., t. 33, s. 389-390. W XVIII-XIX w. wyd.: Królewiec 1720, 1754, Królewiec 1823, Kraków 1834; Katalog Biblioteki Narodowej, https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,passya&tab=LibraryCatalog&search_scope=NLOP_IZ_NZ&vid=48OMNIS_NLOP:48OMNIS_NLOP&lang=pl&offset=0 (dostęp: 10.11.2019). Ponadto: Przemysław Domiechowski, *Matka bolesna P. Marya. Historia męki Chrystusowej opisana i przez X. Przemysława Prawdzica Domiechowskiego do druku podana*, druk. Łuk. Kupisza, Kraków 1650; Estr., t. 15, s. 281.

⁸¹ *Listy moralne z dzieł Edwarda Jounga, z francuskiego na polski przełożone*, Lublin 1787; Estr., t. 33, s. 493.

- [58] 1223 Hrabia Waltron czyli subordynacya drama⁸² oraz Tryumf Łaskawości⁸³ komedia w półskórek razem oprawne kopiejek siedm i pół
- [59] 1224 Dzieła Saint Reala⁸⁴ tom czwarty oraz pamiętnik Xnej Mazuryni⁸⁵ razem w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [60] 1225 Sermons de M. Massillon careme⁸⁶ Tom 1. 3 i 4. w papier kolorowy oprawne kopiejek czterdzieści pięć
- [61] 1226 Sermons de M. Massillon a vent⁸⁷ w papier kolorowy oprawny kopiejek piętnaście
- [62] 1227 Sermons de M. Massillon petit caremae⁸⁸ w papier kolorowy oprawny kopiejek piętnaście
- [63] 1228 Sermons de M. Massillon panegiriques⁸⁹ w papier kolorowy oprawny kopiejek piętnaście

⁸² Henryk Ferdynand Moller, *Hrabia Waltrori [Waltron] czyli subordynacya, drama w pięciu aktach z francuzkiego P. Ebertsa przetłomaczona*, druk. Piotra Dufour, Warszawa 1784; Estr., t. 22, s. 522. W XVIII-XIX w. wyd. Królewiec 1720, 1754, Królewiec 1823, Kraków 1834.

⁸³ Antoni Michniewski, *Tryumf łaskawości komedia w trzech aktach dla Teatru warszawskiego napisana przez X. A. T. Michniewskiego P.S.*, 1775; Estr., t. 22, s. 347.

⁸⁴ Saint-Real Cesar Vischard, *Dzieła*, tłum. Franciszek Zabłocki, t. 1-3, druk. Piotra Dufoura, Warszawa 1799; Estr., t. 27, s. 25; albo w wersji oryginalnej: Saint-Réal de César, *Oeuvres*, La Haye 1721; Saint-Réal de César, *Oeuvres (...) Nouvelle édition augmentée, P. Mortier*, Amsterdam 1730; Saint-Réal de César, *Oeuvres [...] nouvelle édition revue, corrigée et augmentée*, t. 1-6, F. L'Honoré et fils, Amsterdam 1740, <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb340028896> (dostęp: 10.11.2019); Saint-Réal de César, *Les Oeuvres (...) Nouvelle édition, rangée dans un meilleur ordre et augmentée*, t. 1-6, Paris, Ganeau 1745, <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb34002891r> (dostęp: 10.11.2019).

⁸⁵ Jedno z wydań: Hortense Mancini, *Mémoires de Madame la duchesse Mazarin*, b.m., b.r., <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb39335173f> (dostęp: 1.09.2019); *Mémoires D. M. L. D. M., P. du Marteau*, Cologne 1675; albo Marie Mancini, *La Vérité dans son jour, ou le Véritables mémoires de M. Mancini connétable*, Collone ok. 1678; albo *Mémoires de Madame La Duchesse de Mazarin seraient d' Hortense Mancini elle-même et fausement attribués à Mme Du Rhut et l'abbé de Saint-Réal; Lever donne comme auteur l'abbé de Saint-Réal avec l'argument que ce texte figure constamment dans les Oeuvres complètes de Saint-Réal à partir de l'édition de La Haye 1722*, <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb30387585t> (dostęp: 10.11.2019).

⁸⁶ Część jednego z licznych wydań dzieł francuskiego kaznodziei: Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres*, t.1-15, Lyon 1810; Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres complètes*, t. 1-14; t. 2-5. *Sermons pour le carême*, Gauthier frères, Besançon 1822; Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres*, Mequignon-Havard, Paris 1824; Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres complètes. Nouvelle édition, augmentée d'un Discours sur sa vie et ses écrits, par M. le Cte O'Mahony*, Méquignon-Havard, Paris 1826. Inne wydania: Paris 1828, Besançon 1822, Lille (b.r.), Paris 1830, Paris 1843, <https://catalogue.bnf.fr/rechercher.do?jsessionid=40DAA08DFAFAAEA3AD797FA7644ADCB5?motRecherche=Oeuvres+compl%C3%A9tes+de+Massillon&critereRecherche=0&depart=0&facetteModifiee=ok> (dostęp: 10.11.2019).

⁸⁷ Część jednego z wydań Jean-Baptiste Massillon, *Ouvres complètes*, t. 1. *Notice sur Massillon, par Gence. Sermons pour l'avent*; przypis 73.

⁸⁸ Jedno z licznych wydań: Jean-Baptiste Massillon, *Sermons de m. Massillon, Petit carême*, Paris 1757; co najmniej 14 wydań do 1833 r.

⁸⁹ Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres complètes*, t. 9. *Panegyriques*, liczne wydania, m.in. Besançon, Gauthier frères, 1822, <https://books.google.pl/books?id=gLLsUsZrzIC&pg=PA33&lpg=PA33>

- [64] 1229 Sermons de M. Massillon oraisons funebres et professions Religieuses⁹⁰ w papier kolorowy oprawne kopiejek piętnaście
- [65] 1230 Sermons de M. Massillon Mysteres⁹¹ w papier kolorowy oprawne kopiejek piętnaście
- [k. 5]** [66] 1231 Budownictwo wieyskie⁹² w półskórek oprawne kopiejek siedm
- [67] 1232 Miłostki i życie mężów greckich⁹³ Tomów 2 w jednej księżce w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [68] 1233 Filozofka Europejska przeciw Chińskiemu Mandarynowi⁹⁴ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [69] 1234 Dłaczego komedya⁹⁵ fedra i żona Tezeusza⁹⁶ Tragedya razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [70] 1235 Zwierciadło niezawodne o poznaniu siebie samego⁹⁷ w półskórek oprawne kopiejek dwie
- [71] 1236 Anekdoty Fryderyka II⁹⁸ w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół

&dq=Sermons+de+Massillon+a+vent&source=bl&ots=_Pm2tj8dUf&sig=ACfU3U22ivX4lb-K1xEUw7kQ2CFrm81Ft9Q&hl=pl&sa=X&ved=2ahUKEwiJ26iuqe3hAhVok4sKHc-sUAYkQ6AEwBnoECACQAQ#v=onepage&q=Sermons%20de%20Massillon%20a%20vent&f=false (dostęp: 10.11.2019).

⁹⁰ Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres complètes*, t. 8. *Oraisons funèbres et professions religieuses*.

⁹¹ Jean-Baptiste Massillon, *Sermons: Mystères*, Paris 1745; Jean-Baptiste Massillon, *Oeuvres complètes*, t. 7. *Mystères*.

⁹² Jedno z opracowań: Franciszek Rausch von Traubenberg, *Budownictwo Wieyskie Do Gospodarskich Potrzeb Stosowne, A do Użycia Kraiowego Podane*, druk. XX. Scholarum Piarum, Warszawa 1788; Estr., t. 26, s. 136; albo Piotr Aigner, *Budownictwo wieyskie z cegły glino-suszoney; z plantami chałup wieyskich, stosownie do gospodarstwa narodowego przez (...)*, druk. Piotra Zawadzkiego, Warszawa 1791; lub Piotr Świtkowski X., *Budownictwo Wieyskie Pożytkowi i wygodzie Dziedziców Zwierzchników Wsi naszych i Miasteczek. Poswięcone Przez (...)*, cz. I. z *Figurami*, edycja Nowa, koszt. Autora, Warszawa 1794; Estr., t. 12, s. 79.

⁹³ *Miłostki dawnych filozofów y dawnych bohaterów starożytnych*, t. 1-2, Supraśl 1788; Estr., t. 22, s. 392.

⁹⁴ *Filozofka europejska przeciw chińskiemu mandarynowi, czyli Odpowiedź na rozprawę mandaryna ogłoszoną w ruskim i francuskim języku o kobietach*, tłum. L[udwika] Dz[ieduszycka], Warszawa 1820; Estr. XIX, t. 5, s. 285.

⁹⁵ August Anicet Bourgeois, *Dłaczego? Kom. w 1 a., tłum. Eugeniusz Scribe, Halpert B.*, druk. Zawadzki i Węcki, Warszawa, Merzbach 1834; Estr. XIX, t. 4, s. 270.

⁹⁶ Jan Racine (Rasyn), *Fedra, tragedia*, przetłumaczona, nakł. i druk. Grölla, Warszawa 1787; Estr., t. 26, s. 7.

⁹⁷ *Zwierciadło niezawodne albo nauka y rozumowi do uznania prawd y woli do sprawowania cnot. O poznaniu siebie samego podana w siedmiu uwagach na każdy w tygodniu dzień rozłożonych przełożona w języku włoskim przez W. X. Pawła Segnerego S. J. po tym w Dilindze na laciński a teraz z lacińskiego na polski wytłumaczona przez W. X. Piotra Radomskiego*, druk. J. K. M., Kalisz 1778; Estr., t. 27, s. 347.

⁹⁸ Fryderyk II, *Anekdoty czyli znamiona, charakter i przymioty Fryderyka II. króla pruskiego wystawujące. Przełożone z niemieckiego na polskie*, druk. Akademicka, Wilno 1796; Estr., t. 16, s. 348.

- [72] 1237 Cyrulik paryski Romans⁹⁹ Tomów cztery w półskórek poprawne kopiejek trzydzieści
- [73] 1238 Pan Podstoli¹⁰⁰ dwie części w półskórek poprawne kopiejek dziesięć
- [74] 1239 Kontynuacja Listów perskich część druga¹⁰¹ w półskórek poprawne kopiejek pięć
- [75] 1240 Listy pewnego starca do młodego Xięcia pisane z roku 1751 rok I¹⁰² w półskórek poprawne kopiejek trzy
- [76] 1241 Pisma pozgonne Szymona¹⁰³ w półskórek poprawne kopiejek pięć
- [77] 1242 Trzy córki wdowy. Romans¹⁰⁴ tomów pięć w półskórek poprawne kopiejek trzydzieści
- [78] 1243 Wszyscy błędzą czyli Sąd obojętny jednej filozofki¹⁰⁵ w półskórek poprawne kopiejek dwie
- [k. 6] [79] 1244 Klaudyusza Klaudyana o porwaniu Prozerpiny¹⁰⁶ w półskórek poprawne kopiejek pięć

⁹⁹ Charles Paul de Cock, *Cyrulik paryski, Przełożony z francuzkiego* przez F.S. Dmochowskiego, t. 1-4, druk. przy ulicy Nowo-Senatorskiej Nro 476 Lit. D, Warszawa, (Merzbach) 1834; Estr. XIX, t. 17, s. 99.

¹⁰⁰ Ignacy Krasicki, *Pan Podstoli, Na trzy księgi podzielony*, nakł. i druk. Mich. Grölla, Warszawa 1778, 1784; Estr., t. 20, s. 224.

¹⁰¹ Karol Montesquieu de, *Kontynuacja Listów perskich P. de Montesquieu, przetłómaczona z francuskiego*, cz. 2, Drezno 1778; Estr., t. 22, s. 542.

¹⁰² Karol Tessin, *Listy Pewnego Starca*. [Drugi tytuł:] *Listy Pewnego Starca Pisane Do Młodego Xiążęcia Po Niemiecku a Teraz Wytłómaczone Na Oyczysty Język* przez P. A. G., u Jana Augusta Posera Bibliopoli, Warszawa 1780; Estr., t. 31, s. 114.

¹⁰³ Laurent Pierre Jussieu (de), *Pisma pozgonne ś.p. Szymona. Dzieło przez Wawrzyńca de Jussieu napisane, (...), z francuzkiego na polski wolnie tlómaczone* przez Edwarda R.(omera), nakł. i druk. J. Zawadzkiego, Wilno 1834; Estr. XIX, t. 12, s. 503.

¹⁰⁴ Wiktor Henryk Józef Brahain Ducange, *Trzy córki wdowy, romans (...) przełożony z francuzkiego* przez F. S. Dmochowskiego, t. 1-5, druk. przy ulicy Nowosenatorskiej, Warszawa, Merzbach 1833; Estr. XIX, t. 5, s. 201.

¹⁰⁵ Klaudiusz Cyprian Ludwik Abrassevin, *Wszyscy błędzą czyli sprawa z obudwu stron niesłuszna albo sąd jednéj damy filozofki w terażniejszych okolicznościach jezuitów francuzkich, r. 1762 wydany, a z francuzkiego przetłómaczony w polskim języku do druku podany od N. N.*, Kraków 1803; Est. XIX, t. 1, s. 19.

¹⁰⁶ [Claudius Claudianus], *Klaudyusza Klaudyana, O Porwaniu Prozerpiny. Ksiąg III. etc. przekładania Andrzeia Wincentego z Unichowa Ustrzyckiego. Edycja po pierwszey Warszawskiej 1689. po drugiey Krakowskiej 1700. Trzecia: przydatkiem nowym dzieł rymotworskich tegoż autora, od innych przełożonych powiększona*, nakł. Michała Gröla, Warszawa 1772; Estr., t. 14, s. 295.

- [80] 1245 Sonety i różne wiersze w upominku dla Polek na rok 1829¹⁰⁷, Joanna Grei poema Jounga¹⁰⁸ i Homera Bitwa żab z myszami¹⁰⁹ razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [81] 1246 Wiersze polskie z fragmentow łacińskich złożone, dla zabawy umysłu i pożytecznej Nauki¹¹⁰ oraz przydatek do tychże wierszów razem w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [82] 1247 Porządek życia Tyssota¹¹¹ w skórkę oprawne kopiejek siedm i pół
- [83] 1248 Karolina Lichtfield Romans¹¹² tomów trzy w półskórek oprawne kopiejek trzydzieści
- [84] 1249 Powieść moralna o Lindodze¹¹³ W półskórek oprawne kopiejek pięć
- [85] 1250 Niestalość w miłości¹¹⁴ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [86] 1251 Dobra Gospodyni¹¹⁵ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [87] 1252 Estella Miłości pasterskie¹¹⁶ w półskórek oprawne kopiejek pięć

¹⁰⁷ Stanisław Bratkowski, *Sonety i różne wiersze w upominku dla Polek na rok 1829*, przez S... B., Druk. Rządowa, Warszawa b.r. (1828); Estr., t. 2, s. 502.

¹⁰⁸ E.[dward] Young, *Joanna Gray. Poema Edwarda Junga, autora Sądu Ostatecznego. Przekład z angielskiego przez St. Chr.*, Warszawa 1828; za Z. Sinko, *Z zagadnień recepcji „Sądu Ostatecznego” i „Myśli nocnych” Edwarda Younga*, „Pamiętnik Literacki”, 65 (1974) z. 2, s. 97; Estr., t. 5, s. 213 nie notuje tego tytułu.

¹⁰⁹ Homer, *Batrachomyomachia czyli Bitwa Żab z Myszami wierszem oyczystym wyłożona przez Jacka Przybylskiego Bibliotekarza i Starożytności Professora. Aut prodesse aut delectare*, Druk. Szkoły Głównej Koronney, Kraków 1789; Estr., t. 18, s. 255.

¹¹⁰ [Wiersze] *Polskie Z Fragmentow Łacińskich Złożone Dla Zabawy Umysłu, i pożytecznej Nauki w różnych Materyach, Przez pewnego Zakonnika Kapłana Wydane*, druk. XX. Trynitarzów, Lublin 1785; Estr., t. 32, s. 474.

¹¹¹ Jedno z wydań: Szymon Andrzej Tissot (Tyssot), *Porządek Życia w Czerstwości Zdrowia w Długie Prowadzący Lata. Ze wszystkich dzieł P. Tyssota w iedno zebrany*, druk. J.O.Xcia Mci Prymasa Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, Kalisz 1789; Szymon Andrzej Tissot, *Porządek życia, w czerstwości zdrowia w długie prowadzący lata, ze wszystkich dzieł P. Tyssota w iedno zebrany*, druk. Bazylianów, Supraśl 1789, <https://fbc.pionier.net.pl/details/nn7Rqwp> (dostęp: 10.11.2019); Szymon Andrzej Tissot, *Porządek życia, w czerstwości zdrowia w długie prowadzący lata, ze wszystkich dzieł P. Tyssota w jedno zebrany, a teraz przy trzecim wydaniu przeyrzany, poprawiony y powiększony*, druk. Prymas., Łowicz (1796), 1799; Estr., t. 31, s. 166.

¹¹² Izabela Montolieu (zm. 1833), *Karolina Lichfield, Romans z dzieł pani (...)*, t. 1-2, Henryk Emanuel Glücksberg, Wilno 1830; Estr., t. 3, s. 163.

¹¹³ *Żądania (Troie)*. [Na drugiej k. tyt.:] *Troie Żądania Czyli Powieść Moralna o Lindorze Umiejącym Pozwolonego Sobie Daru Rostropnie, i z Osobliwszym Użyć Pożytkiem. Z Przydanym Rozporządzeniem z Francuzkiego Na Polski Ięzyk Przełożona*, druk. Michała Gröll, 1782; Estr., t. 34, s. 71.

¹¹⁴ Argens J. B. de Boyer, *Niestalość w miłości czyli awantury Markiza de Vandreville napisane po francuzku. przez Markiza d'Argens a teraz nowo przełożone na polski język przez Franc. Jaxyc Makulskiego*, druk. Dufoura, Warszawa 1793; Estr., t. 12, s. 206.

¹¹⁵ *Gospodyni dobra, czyli fundamenta ekonomii gospodarskiej osobom młodym do tego stanu zabierającym się potrzebne*, koszt. i druk. Ignacego Grebla, Kraków 1784.

¹¹⁶ Claris Florian de, *Estella, miłości pasterskie. Z dzieł francuzkich pana Floryan. Tłumaczenia Jana Nowickiego*, druk. Antoniego Ignacego Gröbla, Kraków 1796; Estr., t. 16, s. 241; Claris Florian de, *Estella, miłości pasterskie (...)*, druk. Tekli Gröblowej, 1806; Estr. XIX, t. 7, s. 155.

- [88] 1253 Dziennik Gospodarczo-Rolniczy¹¹⁷ Numerów dwa razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [89] 1254 Polak w Paryżu¹¹⁸ część pierwsza w półskórek oprawne pięć
- [90] 1255 Pierwiastki Religii Katolickiej przez X. Wężyka¹¹⁹ w papier oprawne kopiejek trzy
- [91] 1256 Historia kawalera polskiego¹²⁰ niekompletna w półskórek oprawna kopiejek trzy
- [92] 1257 Król pasterz opera¹²¹, Dziki amerykańnik komedia¹²², Lunatyk komedia¹²³ pan poznany komedia¹²⁴, na postrachu wszystko się zakończy Dramat¹²⁵, razem w półskórek oprawne kopiejek dziesięć
- [93] 1258 Nieszczęśliwa Kastelli¹²⁶ części dwie razem w półskórek [k. 7] oprawne kopiejek siedm i pół
- [94] 1259 Lińska Hrabina¹²⁷ Tomów dwa niekompletne razem oprawne w półskórek kopiejek siedm i pół

¹¹⁷ „Dziennik Gospodarczo-rolniczy”, Warszawa 1812, kwartalnik; Estr., t. 3, s. 385.

¹¹⁸ *Polak w Paryżu albo dwutygodniowa w tymże mieście bytność hrabiego****, cz. 1-2, druk. P. Dufour, Warszawa 1787; Estr., t. 24, s. 435.

¹¹⁹ Grzegorz Wężyk, *Pierwiastki religii katolickiej, połączone z dziełami pierwszych jej założycielów*, cz. 1-2, druk. K. Szczepański, Lublin 1824; Estr. nie notuje tego tytułu, ale jest egz. w Bibliotece Wojewódzkiej im. H. Łopacińskiego w Lublinie, http://bc.wbp.lublin.pl/dlibra/docmetadata?id=2893&from=&dirids=1&ver_id=&lp=2&QI= (dostęp: 10.11.2019).

¹²⁰ Prechac, *Historia Polska Polityczno-Moralna Walewskiego Kawalera Polskiego z Beraldą Corką Graffa Romerszteyna. Feld-Marszałka Woysk Cesarza Chrześcijańskiego. Awantury Przyjaźni. Opisująca z Francuskiego Języka na Polski przetumaczona Jásnie Oświeconemu Xiążęciu Jmci Stefanowi Altamorowi, Nayiaśnieyszego Augusta III Krola Polskiego, Elektora Saskiego, Woysk Saskich Porucznikowi*, druk. XX. Scholarum Piarum, Warszawa 1754; Estr., t. 25, s. 230.

¹²¹ Józef Kurtz, *Król pasterzem. Balet heroiczo-pantomiczny wzięty z autora włoskiego (tak) Metastasio a ułożony przez P. Kurtza Balet Maystra w służbie J. K. Mci i dany w dzień imienin J. K. M. dnia 8 maja na teatrze publicznym*, druk. P. Dufour, Warszawa 1790; Estr., t. 20, s. 399.

¹²² [Louis François Delisle de La Drevetièrre] *Arlekin Dziki Amerykanin Komedia Wyprawiona, Wilno, Coll. Nobilium Soc. Jesu, 1765; albo: Louis François Delisle de La Drevetièrre, Dziki Amerykanin do Europy z Leliuszem przybyły. Komedia we trzech aktach*, Warszawa 1778; Estr. t. 36, s. 51.

¹²³ *Lunatyk. Komedia, we dwóch aktach dla teatru warszawskiego z francuskiego przetumaczona*, druk. P. Dufour, Warszawa (1779); Estr., t. 21, s. 526.

¹²⁴ *[Pan] poznany, komedia we trzech aktach*, b. m. b. r. (17...); Estr., t. 24, s. 43.

¹²⁵ Stanisław Kublicki, *Na postrachu wszystko się zakończy; drama oryginalna we trzech aktach. Servibo Matris commodis. Plautus Hecyra Act. 3. Scen. 5*, druk. i nakł. Michała Grölla, Warszawa (1780); Estr., t. 20, s. 351.

¹²⁶ Contant d'Orville, André-Guillaume, *Nieszczęśliwa Kastelli Albo Listy Pani Hrabiny Kastelli Do Panny Baronowny D'Freville*, cz. 1-2, Kalisz 1778; Estr., t. 14, s. 388.

¹²⁷ Millon de Lavalley (La Valle), *Lińska Hrabina, powieść Polska*, Supraśl 1789; Estr., t. 22, s. 391.

- [95] 1260 *Historia Pani Ernevil*¹²⁸ części dwie w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [96] 1261 *Antykwaryusz Romans*¹²⁹ w półskórek oprawny kopiejek trzydzieści
- [97] 1262 *Ewelina Romans*¹³⁰ Tomów cztery w półskórek oprawny kopiejek trzydzieści
- [98] 1263 *Wieniec*¹³¹ rok 1 i 2. Tomów dwadzieścia cztery w trzynastu książkach w półskórek oprawne rubel srebrny jeden
- [99] 1264 *Kreol Romans*¹³² Tomów trzy w półskórek oprawne kopiejek dwadzieścia
- [100] 1265 *Hiszpanie w Peru Traiedya*¹³³, *Małżeństwo przymuszone komedia*¹³⁴ razem w półskórek oprawne kopiejek kopiejek dziesięć
- [101] 1266 *Zbiór nazwy szlachty przez Małachowskiego*¹³⁵ w półskórek oprawne kopiejek trzydzieści
- [102] 1267 *Sabaudczyk. Romans*¹³⁶. Tomów 4 w półskórek oprawny kopiejek trzydzieści
- [103] 1268 *Siostra Anna. Romans*¹³⁷ tomów cztery w półskórek oprawne kopiejek czterdzieści
- [104] 1269 *Opisanie różnych krajów świata przez Contant de Will*¹³⁸ w półskórek oprawne kopiejek pięć

¹²⁸ Erneville, *Historia Pani Ernevil od niey samey pisana z francuskiego na polski ięzyk przelozona roku 1783 dla zabawy ciekawego czytelnika do druku podana*, cz. 1-2, druk. Pillerowskim, Lwów 1783; Estr., t. 16, s. 98.

¹²⁹ Walter Scott, *Antykwaryusz. Romans*, przeł. E. G., t. 1-4, wyd. F. S. Dmochowski, Warszawa 1828. Jest to cz. 4 edycji: W. Scott, *Wybrane romanse*, Warszawa 1828; Estr. XIX, t. 4, s. 269.

¹³⁰ Franciszka d'Arblay Burney, *Ewelina czyli wyjście młodej panny na scenę świata, romans, tłumaczony przez T. Hołonkiewicza*, t. 1-4, nakł. i druk. Glücksberga księgarza i typografa Cesarzowskiego Uniwersytetu, Wilno 1830; Estr. XIX, t. 2, s. 626.

¹³¹ „Wieniec. Pismo dodatkowe miesięczne do Gazety Warszawskiej poświęcone literaturze”, Warszawa 1839-1841. (Wcześniej *Tęcza*, potem *Echo*); Estr., t. 3, s. 385.

¹³² Heinrich Zschokke, *Kreol, czyli rozbiecie okrętu Austrya*, t. 1-3, druk. Węcki, Warszawa, Orgelbrand 1833; Estr. XIX, t. 5, s. 310.

¹³³ Fryderyk August Kotzebue (Kocebue), *Hiszpanie w Peru albo śmierć Rolli. Tragedya przez (...) napisana, a przez Alexan[dra] Chodkiewicza przetłomaczona w 5 aktach, roku 1797*. (b.m. b.dr.); Estr., t. 20, s. 169.

¹³⁴ Molière (Jan Chrz. Poquelin), *Małżeństwo przymuszone. (Małżeństwo z musu). Kom. w dwóch aktach z francuzkiego Pana Molière przetłomaczona y przez Aktorów J. K. Mci narodowych na teatrze publicznym reprezentowana*, druk. P. Dufour, Warszawa 1782; Estr., t. 11, s. 516.

¹³⁵ Piotr N. Małachowski, *Zbiór nazwisk szlachty z opisem herbów [własnych zostających w Królestwie Polskim i Wielkim księstwie Litewskim]*, Lublin 1805; Estr., t. 3, s. 56.

¹³⁶ Charles Paul Kock, *Sabaudczyk czyli miłość i wdzięczność. Romans obyczajowy (...) przelozony z francuzkiego przez F. S. Dmochowskiego*, t. 1-4, druk. przy ulicy Nowo-Senatorskiej Nro 476 Lit. D, Warszawa 1835; Estr. XIX, t. 17, s. 99.

¹³⁷ Charles Paul Kock, *Siostra Anna, romans obyczajowy (...) przelozony w języku oyczystym przez W. O. (lechowskiego)*, t. 1-4, nakł. Huguesa księgarza, druk. J. Węckiego, Warszawa 1835; Estr. XIX, t. 17, s. 99.

¹³⁸ Contant Dorville, *Opisanie naturalne, historyczne y polityczne roznych krajow świata to jest ich położenie, Klima, Historia, Rewolucye, rząd, potęga, prawa,, zwyczaie, sądy, rękodziela, han-*

- [105] 1270 Prezent dla żon¹³⁹, Józef poznany¹⁴⁰, prezent dla gospodyni¹⁴¹ i Biały i Czarny¹⁴² w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [106] 1271 Rynaldo Rynaldyni¹⁴³ tomów 2 w półskórek oprawne [k. 8] kopiejek piętnaście
- [107] 1272 Czytania zabawne czyli wybor anegdotów¹⁴⁴ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [108] 1273 Xiądz Pleban¹⁴⁵ część pierwsza w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [109] 1274 Zabawy przyjemne i pożyteczne¹⁴⁶ i dociekania o człowieku¹⁴⁷ razem w półskórek oprawne kopiejek siedm o pół
- [110] 1275 Cztery wesela¹⁴⁸ tomów dwa w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [111] 1276 Rękopism nadesłany z wyspy Św. Heleny¹⁴⁹ w półskórek oprawny kopiejek pięć
- [112] 1277 Bajki Krasickiego¹⁵⁰ w półskórek oprawne kopiejek trzy

del, bogactwa, miny, urodzaie, Religia, zabobony, Kościoły, Kapłani, nauka, wesela, pogrzeby, stroy, rzadkie pastwa, zwierzęta, ryby, tłum. z franc. Joachim Karwowski, druk. XX. Scholarum Piarum, Warszawa 1774; Estr., t. 14, s. 388.

¹³⁹ *Prezent dla żon z francuskiego przetłumaczony*, Warszawa, w Gröllowskiej Księgarni Nadwornej Królewskiej, 1777; Estr., t. 25, s. 240.

¹⁴⁰ Jedno z wydań: Piotr Metastasio (Metastazy), *Józef poznany, z włoskiego języka na polski przetłumaczone X.B. P.[opiela]*, Supraśl 1781, 1782; Estr., t. 22, s. 307.

¹⁴¹ *Prezent dla gospodyń z francuskiego przetłumaczony*, Warszawa 1777; Estr., t. 25, s. 240.

¹⁴² Franciszek Jaxyc Makulski, *Biały i Czarny z francuskiego*, b.m.w., 1790; Estr., t. 22, s. 63.

¹⁴³ Christian A. Vulpius, *Rinaldo Rinaldini, herszt zbójców. Romans historyczny wieku osiemnastego*, tłum. B. Kiciński, Warszawa 1814 i inne wydania; Estr. XIX, t. 6, s. 37 (ukazało się co najmniej 9 wyd. do 1884 r.).

¹⁴⁴ *Czytania zabawne czyli wybor przygód, powieści moralnych i anekdotow, z rożnych autorow wybrane, a z francuzkiego na język polski wyłożone*, , druk. Piotra Dufour, Warszawa 1786. *Czytania zabawne*, Kraków 1794; Estr., t. 14, s. 588.

¹⁴⁵ Józef Kazimierz Korwin Kossakowski, *Xiądz Pleban. In aedificationem et non in destructionem*, cz. 1, b.m., b.r., wyd. 2, t. 1, druk. M. Grölla, Warszawa 1788; Estr., t. 20, s. 138.

¹⁴⁶ *Zabawy przyjemne i pożyteczne z sławnych wieku tego autorów zebrane*, wyd. Jan Albertrandy, Gröll, Warszawa 1769 (1770)-1777; Estr., t. 3, s. 389; albo: „Zabawy Przyjemne i Pożyteczne”, Warszawa 1803-1807.

¹⁴⁷ Aleksander Pope, *Dociekania o Człowieku czyli Początki Obyczajności. Dzieło Jmć Pana Pope. Przetłumaczone od Jmć P. Targońskiego*, druk. XX. Trynitarzów, Lublin (1789); Estr., t. 25, s. 64.

¹⁴⁸ J.I. Kraszewski, *Cztery wesela, szkic fantastyczny z dodatkiem improwizacyi fantastycznej* *Było nas dwoje*, t. 1-2, Wilno 1834; Estr., t. 2, s. 475.

¹⁴⁹ Napoleon I, *Rękopism nadesłany z wyspy św. Heleny niewiadomym sposobem, przełożony na polskie z francuskiego egzemplarza wydanego w Londynie u p. Murray*, tłum. F. Bentkowski, druk Zawadzkiego i Węckiego, Warszawa 1817; Estr., t. 3, s. 204.

¹⁵⁰ Jedno z wydań: Ignacy Krasicki, *Bajki i przypowieści na cztery części podzielone*, nakł. i druk. Michała Grölla, Warszawa 1779, 1800; Estr., t. 20, s. 220; Ignacy Krasicki, *Bajki i przypowieści tudzież Bajki nowe*, druk. XX. Pijarów, Warszawa 1805, 1806; Ignacy Krasicki, *Bajki i przypowieści dla użytku młodzieży szkolnej*, Wilno 1815; Ignacy Krasicki, *Bajki i przypowieści...*, wyd. nowe, Wrocław 1817; Ignacy Krasicki, *Bajki i przypowieści dla użytku dzieci przedrukowane*, Kraków 1818. Ponadto ukazało się 14 innych wydań do 1845 r.; Estr. XIX, t. 2, s. 266-267.

- [113] 1278 Żywot Pana Jezusa¹⁵¹ w półskórek oprawne kopiejek dziesięć
 [114] 1279 Pochwała Woronicza¹⁵² i gabinet czytania¹⁵³ niekompletny razem
 w półskórek oprawne kopiejek pięć
 [115] 1280 Godne pamięci zarisy życia Jenerała feldmarszałka¹⁵⁴ Tomów sześć,
 nieoprawne kopiejek trzydzieści
 [116] 1281 Historyczno-biograficzny rys życia feldmarszałka Warszawskiego¹⁵⁵
 kopiejek siedm i pół
 [117] 1282 Ludwika Helnilg powieść¹⁵⁶, psota małpy powieść¹⁵⁷, Kasperek w szczę-
 ściu komedyo-opera¹⁵⁸, Wolny malarz komedyja¹⁵⁹, Literat z biedy komedyja¹⁶⁰,
 razem w półskórek oprawne kopiejek dziesięć
 [118] 1283 Zegar monarchów przez Guevarza¹⁶¹ Części trzy w skórę oprawny
 kopiejek pięć
 [119] 1284 Doświadczyński dramat¹⁶² w półskórek oprawne kopiejek trzy

¹⁵¹ Wydanie trudne do jednoznacznego ustalenia.

¹⁵² Adam Jerzy Czartoryski, *Pochwała Jana Pawła Woronicza, czytana na posiedzeniu Towarzystwa Przyjaciół Nauk dnia 30 Kwietnia 1830 r. przez (...) członka tegoż Towarzystwa*, Puławy, b.r. (1830), wyd. 2, Warszawa 1830; Estr. XIX, t. 3, s. 357.

¹⁵³ *Gabinet Czytania, tj. zbiór powieści, romansów tudzież artykułów nauce i zabawie poświęconych*, w Księgarni F.S. Dmochowskiego, t. 1-3, Warszawa 1834-1835; Estr., t. 8, s. 13.

¹⁵⁴ G. Iwan, *Godne pamięci zarisy z życia jeneral-feldmarszałka Księcia Warszawskiego hrabi Jana Teodorowicza Paskiewicza Erywańskiego i walecznych jego towarzyszków obejmujące w sobie Wszystkie wojenne zdarzenia trzech pamiętnych kampanji: Perskiej, Tureckiej, i Polskiej, które oręż Rosyjski wstawiły*, t. 1-6, druk. M. Chmielewskiego, Warszawa (t. 1-5), 1843, (t. 6), 1844; Estr., t. 8, s. 9.

¹⁵⁵ J. Tołstoj, *Historyczno-biograficzny rys życia feldmarszałka księcia feldmarszałka księcia warszawskiego hrabi Paskiewicza Erewańskiego namiestnika Królestwa Polskiego z fr. przeł.* W. Zajączkowski, Warszawa 1840, wyd. 2, Warszawa 1840, wyd. 3, Warszawa 1841; Estr. XIX, t. 4, s. 510.

¹⁵⁶ Prawdopodobnie: Elizabeth Helme, *Ludwika czyli odludne mieszkanie z angielskiego, przez JMci Panne, z angielskiego*, P. Dufour, Warszawa 1789; Elizabeth Helme, *Ludwika*, edycja nowa, Le Brun, Warszawa 1802; Estr., t. 18, s. 89, <http://dlibra.umcs.lublin.pl/dlibra/docmetadata?id=25048&from=pubindex&dirids=10&lp=905> (dostęp: 10.11.2019).

¹⁵⁷ Niezidentyfikowane.

¹⁵⁸ Alojzy G. Żółkowski, *Kasperek w szczęściu komedyja opera w 1 akcie przez... aktora teatru warszawskiego z francuzkiego przerobiona*, druk. Gazety warszawskiej, Warszawa 1814; Estr. XIX, t. 5, s. 325.

¹⁵⁹ August Kotzebue, *Wolny mularz. Kom. w 1 a., tłum.? K. Brodziński*, Warszawa 1819; Estr. XIX., t. 19, s. 155.

¹⁶⁰ Jan Drozdowski, *Literat z biedy. Kom. oryg. w 4 a.*, Warszawa 1784; Estr. 15, s. 4.

¹⁶¹ Jedno z wydań: Antoni Guevara, *Zegar monarchów Cesarza Chrześcianańskiego penitenciarza, kaznodzieję y dzieiopisa roku 1524, złożony w roku 1611 z Castelskiego włoskiego Języka na łaciński przełożony, teraz dla zabawy domowej po szkolnych pracach przez urodzonego Antoniego Felixa Roszkowskiego polskim tłomaczony językiem*, druk. Michała Wawrzyńca Pressera, Leszno 1751. Inne wydania: Poznań 1759, 1762, Wilno 1765, Lwów 1776, Wilno [b.r.]; Estr., t. 17, s. 461.

¹⁶² *Doświadczyński, czyli cnota uciemiężona do czasu. Drama w pięciu aktach. Wszak przyjaciel w potrzebie, w ogniu czystość złota; W przeciwnym losie szczęścia doświadcza się Cnota*, nakł. i druk. Michała Grölla, Warszawa 1779; Estr., t. 15, s. 295.

- [120] 1285 O początku i postępie Instytutu Głuchoniemych w Warszawie¹⁶³ w papier oprawne [k. 9] kopiejka jedna 1
- [121] 1286 Opis Egiptu¹⁶⁴ w półskórek oprawny kopiejki dwie
- [122] 1287 Bajki i powieści przez Kurzewskiego¹⁶⁵ w papier oprawne z kopersztychami kopiejek pięć
- [123] 1288 Obraz świata¹⁶⁶ tomów dwa w półskórek oprawne kopiejek czterdzieści pięć
- [124] 1289 Poezja Książnina¹⁶⁷ tom trzeci w półskórek oprawne kopiejek dziesięć
- [125] 1290 Listy Napoleona¹⁶⁸ tomów dwa w półskórek oprawne kopiejek piętnaście
- [126] 1291 Skąpiec komedia¹⁶⁹. Dwa dni w Szwajcarii saskiej¹⁷⁰ i Historia obyczajów i Instynktu zwierząt¹⁷¹ tom pierwszy, część druga razem w półskórek oprawne kopiejek dziesięć
- [127] 1292 Edmund przez Witwickiego¹⁷² w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [128] 1293 Alzyra Tragedya¹⁷³, Diabeł kulawy oraz rozmowy poważne i zabawne kominów Madryckich¹⁷⁴ razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół

¹⁶³ Jakub Falkowski, *O początku i postępie Instytutu Warszawskiego Głuchoniemych oraz niektóre jego urzędzenia, dla wiadomości osób iakikolwiek związek z tymże Instytutem mieć mogących*, Warszawa 1823; Estr., t. 7, s. 31.

¹⁶⁴ Fr. Celestyn Chasseboeuf Volney, *Opis Egiptu podług najnowszej podróży pana (...) z francuskiego, krótko zebrany przez Jana Nowickiego*, druk. Gröbła, Kraków 1800; Estr., t. 5, s. 148.

¹⁶⁵ Kurzewski, *Bajki i powieści*, Warszawa 1838; Estr. XIX, t. 2, s. 534.

¹⁶⁶ Tomasz Dziekoński, *Obraz świata pod względem geografii, statystyki i historii wszystkich krajów, skreślony podług najlepszych źródeł. Z mappami, herbami wszystkich państw i rycinami*, t. 1-2, Warszawa, Merzbach 1843; Estr. XIX, t. 5, s. 301.

¹⁶⁷ Możliwe wydania: Franciszek Książnin, *Poezye, t. I, edycja zupełna*, druk. Michała Grölla, Warszawa 1787; Franciszek Książnin, *Poezye, edycja zupełna podług wydania roku 1787 i 1788*, druk. Michał Gröll; Estr. t. 19, s. 341; Franciszek Książnin, *Poezye*, t. 1-3, nakł. Towarzystwa Typograficznego, druk. A. Marcinowskiego, Wilno 1820; Estr. XIX., t. 17, s. 16-17.

¹⁶⁸ [Bonaparte Napoleon I], *Listy Napoleona do Józefiny, podczas pierwszej wyprawy włoskiej Konsulatu i Cesarstwa pisane tudzież listy Józefiny do Napoleona i jej córki. Przekład z francuskiego przez Adama Rogulskiego*, t. 1-2, J. Glücksberg, Warszawa 1835; Estr., t. 3, s. 203.

¹⁶⁹ Jan Chrzyciel Molier (Poquelin), *Skąpiec. Komedia w pięciu aktach z francuskiego na polski język przetłomaczona*, P. Dufour drukarza, Warszawa 1778; Estr., t. 22, s. 515; Jan Chrzyciel Molier (Poquelin), *Skąpiec. Komedia*, druk. Glücksberga, Warszawa 1822; Estr. XIX., t. 3, s. 155

¹⁷⁰ [Andrzej Edward Koźmian], *Dwa dni w Szwajcaryi Saskiej w Roku 1825, przez A. E. K.*, druk. przy ulicy Mazowieckiej Nr 1349, Warszawa 1828; Estr. XIX., t. 2, s. 457.

¹⁷¹ Juliusz Józef Virey, *Historja obyczajów i instynktu zwierząt*, t. 1-2, druk. Zawadzki i Węcki, Warszawa 1828, wyd. 2, Warszawa 1844; Estr., t. 5, s. 100.

¹⁷² Stefan Witwicki, *Edmund. Poem. dram.*, 1829; Estr. XIX, t. 5, s. 113.

¹⁷³ Franciszek Maria Arouet Voltaire, *Alzyra tragedia w pięciu aktach z francuskiego na polski język przetłomaczona*, druk. Dufour, Warszawa 1779; Estr., t. 33, s. 307.

¹⁷⁴ Prawdopodobnie: Alain Rene Lesage, *Diabeł kulawy*, 1777; albo: [Jacques Cazzote], *Diabeł rozkochany. Nowina hiszpańska, przeł. na polski język*, 1783; Estr., t. 15, s. 167.

- [129] 1294 Listy i pisma różne¹⁷⁵ tomów dwa razem w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [130] 1295 Dziwak komedia¹⁷⁶ i dwaj zięciowie¹⁷⁷ komedia razem w półskórek oprawne kopiejek dziesięć
- [131] 1296 Juliana Niemcewicza pism różnych wierszem i prozą¹⁷⁸ tom drugi w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [132] 1297 Dziennik seymowy z r. 1820¹⁷⁹ i krótki rzut oka na teraźniejszy stan kraiu¹⁸⁰ razem w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [133] 1298 List pana Lawal¹⁸¹ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [k.10] [134] 1299 Komedia o dewotce¹⁸² w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [135] 1300 Przypadki Doświadczynskiego Historia ksiąg dwie i Listy o ogrodach¹⁸³ razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [136] 1301 Python Lipsko-warszawski Diabeł kontrtragedya¹⁸⁴ w półskórek oprawne kopiejek pięć

¹⁷⁵ Ignacy Krasicki, *Listy i pisma różne X. B. W.*, t. 1, Warszawa 1786, nakł. i druk. Michała Grölla, t. 2, Warszawa 1788; Estr., t. 20, s. 222.

¹⁷⁶ Józef Bielawski, *Dziwak, komedia we trzech aktach na dzień trzeci Augusta przez (...) Fligel – Adjutanta Buławy Wielkiej W. Xięstwa Littenwskiego. Napisana y na Theatrum J. K. Mści grana. R. P. 1766*, druk. Mitzlerowskiej, Warszawa [1766]; Estr., t. 13, s. 63; albo Nikodem Muśnicki, *Dziwak, komedia etc.*, Połock 1800; Estr., t. 3, s. 183; albo Waclaw Rzewuski, *Dziwak komedia* przez J. R. S. D. G. L. W. K., Lwów, druk. Akademickiej J. K. M. Coll. Soc. Jesu, b.m., b.r. (1760); Estr., t. 26, s. 553-554.

¹⁷⁷ Karol Wilhelm Étienne, *Dwaj zięciowie. Kom. w 5 a., tłumaczenia Pustelnika z Krakowskiego Przedmieścia* (Gerarda Maurycyego Witowskiego), druk. Zawadzkiego i Węckiego, Warszawa 1818; Estr., t. 6, s. 161.

¹⁷⁸ Julian Ursyn Niemcewcz, *Pisma różne wierszem i prozą*, t. 1-2, Warszawa 1803-1805.

¹⁷⁹ *Dziennik posiedzeń Izby Poselskiej w czasie Seymu Królestwa Polskiego w roku 1820 odbytego*, [Warszawa 1820].

¹⁸⁰ *Krótki rzut oka na teraźniejszy stan kraiu i niektóre myśli, do ulepszenia dążące, przez iednego z Deputowanych ułożony*, Warszawa 1820.

¹⁸¹ Lawal, *List byłego pastora w Condé do swoich dawnych współwyznawców, wydany w Paryżu w 1825, przełożony z francuskiego w tymże roku przez pewnego Polaka ex-protestanta*, u XX. Misjonarzy, Warszawa b.r. (po 1825); Estr., t. 2, s. 554.

¹⁸² Christian Fürchtgott Gellert, *Komedia o dewotce*, Wrocław 1771; Estr., t. 17, s. 81.

¹⁸³ Ignacy Krasicki, *Dziela, edycja nowa*, t. 1-10, u Fr. Dmochowskiego, Warszawa 1802-1804, t. 5: *Listy o ogrodach*; Ignacy Krasicki, *Dziela, edycja nowa i zupełna podług wydania Fr. Dmochowskiego*, t. 1-10, nakład i druk. Glücksberga, Warszawa 1829, t. 5: *Doświadczynskiego przypadku, Historia, Listy o ogrodach*; Estr., t. 2, s. 466.

¹⁸⁴ Karol Surowiecki, *Python, lipsko-warszawski diabeł, kontr-tragedya na tragedye Saul wyjętą z Pisma Świętego grana przez aktorów Tamtego Świata w roku 1792 Światu ziemskiemu objawiona*, Warszawa (1792); Estr., t. 30, s. 64.

- [137] 1302 Pierwsza miłość komedia¹⁸⁵ i wszystko się skończyło na projekcie tragedya¹⁸⁶ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [138] 1303 Oblężenie Płocka drama¹⁸⁷, Belizar tragedia¹⁸⁸, Córka znaleziona drama¹⁸⁹ i Łaska imperatora¹⁹⁰ komedia razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [139] 1304 Omyłka komedia¹⁹¹ w półskórek oprawna kopiejek trzy
- [140] 1305 Izys Polska¹⁹² tom pierwszy w półskórek oprawna kopiejek dziesięć
- [141] 1306 Samolub komedia¹⁹³, wolny mularz komedia¹⁹⁴, Germkowie króla Jana¹⁹⁵ i Gawel na księżycu¹⁹⁶ razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [142] 1307 Sybilla poema historyczne¹⁹⁷ razem w półskórek oprawne kopiejek trzy

¹⁸⁵ Franciszek Ksawery Błotnicki, *Pierwsza miłość*. Kom. w 1 a., b.m., b.r.; albo Scribe Eugenuś, *Pierwsza miłość, czyli Pamiętka dziecinności*. Kom. w 1 a., tłum. Jan Chodźko, Wilno 1837; albo Dyzma Bończa Tomaszewski, *Pierwsza miłość, komedia w 3 aktach*, druk. Gröbla, Lipsk (Kraków) 1805; Estr., t. 4, s. 514.

¹⁸⁶ Wincenty Ignacy Kościesz Marewicz, *Wszystko się skończyło na projekcie*. Komedia oryginalna we dwóch Aktach napisana przez Wincentego Ma[re]wicza roku 1795, w tymże roku dnia 26 Kwietnia grana na Teatrze Wileńskim, (b.m., b. r.); Estr., t. 22, s. 153.

¹⁸⁷ Wincenty Gawarecki, *Oblężenie Płocka rycerskie drama z chorami, marszami*. We III. aktach, z Dzieiów Oczysztych oryginalnie napisane przez... Wystawione na Teatrze Narodowym w Płocku dnia 20 Lipca 1817. roku, przez Artystów Dramatycznych pod Dyrekcją Jana Milewskiego, kosztem autora, druk. XX. Pijarów, Warszawa 1817, 1823; Estr., t. 8, s. 104.

¹⁸⁸ Wichert Jan (Wihert), *Belizar Traiedia Przez Xiędza Iana De Wihert Kustosza Inflantskiego w Pięciu Aktach Dnia 15. Grudnia Napisana* Druk. Nadworney Jego Krol: Mości Y Prześ. Kom. Edu. Narod., (po 1787); Estr., t. 32, s. 427.

¹⁸⁹ Jan Franciszek, Marmontel, *Córka znaleziona dram w 3 aktach*, druk. Dufour, Warszawa 1779; Estr., t. 22, s. 183.

¹⁹⁰ Ludwik A. Dmuszewski, *Łaska imperatora, Opera wystawiona pierwszy raz na Teatrze Narodowym Warszawskim dnia 11 marca 1814 r. Poezya Ludwika A. Dmuszewskiego, muzyka Karola Kurpińskiego*, druk. Pijarów, Warszawa b. r., Estr., t. 4, s. 198.

¹⁹¹ *Omyłka, komedia we dwóch aktach z francuzkiego przetłomaczona*, druk. P. Dufour, Warszawa 1778; Estr., t. 23, s. 352.

¹⁹² „Izys Polska. Dziennik umiejętności, wynalazków, kunsztów i rękodzieł, pośw. krajowemu przemysłowi tudzież potrzebie wiejskiego i miejskiego gospodarstwa”, Warszawa 1820-1828; Estr., t. 11, s. 171.

¹⁹³ Julian Ursyn Niemcewicz, *Samolub*. Kom. w 5 a., reprezentowana na Teatrze Warszawskim pierwszy raz 22 grudnia 1811, druk. XX. Pijarów, Warszawa 1814; Estr., t.3, s. 227.

¹⁹⁴ August Kotzebue, *Wolny mularz*. Kom. w 1 a., tłum. K. Brodziński, Warszawa, nakład i druk. Zawadzkiego i Węckiego, 1819. August Kotzebue, *Wolny mularz*, wyd. bez druk., Warszawa 1819 (wariant drugi); Estr., t. 19, s. 155.

¹⁹⁵ Julian Ursyn Niemcewicz, *Giermkowie króla Jana*. Kom. w 1 a., naśl. z franc. Dupaty i Dieulafoy (1789); albo Ludwik Emanuel Mercier Dupaty, *Giermkowie króla Jana*. Kom. w 1 a., J. U. Niemcewicz, Warszawa 1808; Estr., t. 3, s. 228.

¹⁹⁶ Henryk Beck, *Gawel na księżycu, komedia w 3 aktach, z francuskiego języka na polski język przełożona przez Alojzego Żółkowskiego, 11 Stycznia 1805 r. przez Aktorów Polskich na Teatrze Warszawskim pierwszy raz grana*, druk. W. Dąbrowskiego, Warszawa 1805; Estr. XIX, t. 2, s. 145.

¹⁹⁷ Jan Paweł Woronicz, *Sybilla, poema w czterech pieśniach*, Kraków 1831; Estr., t. 5, s. 161.

- [143] 1308 Powieści moralne panny Uncy tom czwarty¹⁹⁸, sąd bezstronny iedney damy filozofki¹⁹⁹ razem w półskórek oprawne kopiejek siedm i pół
- [144] 1309 Dziennik Warszawski²⁰⁰ tom drugi do dwunastego w sześciu książkach w półskórek oprawne kopiejek czterdzieści pięć
- [145] 1310 Światowid²⁰¹ tom drugi, w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [146] 1311 Rozmaitości Warszawskie ²⁰² z roku 1821 i 1822 razem w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [147] 1312 Rozmaitości Warszawskie z roku [k.11] 1824, 1825, 1826 w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [148] 1313 Rozmaitości Warszawskie z roku 1828 w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [149] 1314 Rozmaitości Warszawskie z roku 1829 w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [150] 1315 Rozmaitości Warszawskie z roku 1830 w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [151] 1316 Rozmaitości Warszawskie z roku 1832 w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [152] 1317 Rozmaitości Warszawskie z roku 1838 w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [153] 1318 Rozmaitości Warszawskie z roku 1830 z kwartału pierwszego w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [154] 1319 Krótkie zebranie trzech praw początkowych natury, politycznego i narodowego²⁰³ w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [155] 1320 Życie Marszałków francuskich w safian oprawne kopiejek czterdzieści pięć²⁰⁴
- [156] 1321 Echo nr 13. z roku 1841²⁰⁵ pół kopiejki

¹⁹⁸ Uncy, *Powieści moralne z różnych autorów przez pannę... na dopełnienie jakoby powieści Marmontela wybrane, a z francuskiego na język polski przez IMC NN przełożone*, t. 1-4, druk. P. Du-four, Warszawa 1779-1780.

¹⁹⁹ Klaud. Cypr. Abrassewin, *Wszyscy błędzą czyli sprawa z obydwóch stron niesłuszna albo sąd obojętny iedney damy filozofki w terażniejszych okolicznościach Jezuitow francuskich r. 1762 wydany a z francuzkiego przetłumaczony w polskim ięzyku do druku podany od N. P.*, druk. Jana Fryderyka Bartels, Gdańsk 1766; Estr., t. 12, s. 9.

²⁰⁰ „Dziennik Warszawski” (miesięcznik), Warszawa 1825-1829; Estr., t. 3, s. 403.

²⁰¹ „Światowid, czyli zbiór najciekawszych powieści i artykułów tak tłumaczonych jak oryginalnych, nauce i zabawie poświęconych przez tegoczesnych autorów” (przy „Gazecie Warszawskiej”); Estr., t. 3, s. 476.

²⁰² „Rozmaitości”. (Dodatek do „Gazety Korespondenta Warszawskiego”), od 1824 r. tyt.: „Rozmaitości Warszawskie”, Warszawa 1818-1839; Estr., t. 3, s. 468.

²⁰³ *Krotkie Zebranie Trzech Praw Początkowych. To Jest: Prawa Natury, Politycznego i Narodów. z Roznych Autorow Wyjęte*, druk. Kazimierza Schlichtyna, Lwów 1780; Estr., t. 35, s. 171.

²⁰⁴ Tomasz Dziekoński, *Życie marszałków francuzkich z czasów Napoleona z rycinami rytymi przez najpierwszych artystów francuzkich podług oryginalnych obrazów z galeryi Węrsalskiej*, nakł. S. H. Merzbacha, druk. Maksymiliana Chmielewskiego, Warszawa 1841, 1842; Estr., t. 5, s. 303.

²⁰⁵ „Echo. Tygodniowy dodatek do Gazety Warszawskiej”, Warszawa 1841; Estr., t. 3, s. 405.

- [157] 1322 Orzeł Biały²⁰⁶ tomów dziewięć w trzech księgach w półskórek oprawne kopiejek trzydzieści
- [158] 1323 Tencza²⁰⁷ dziewięć tomów niekompletnych w pięciu książkach oprawne w półskórek kopiejek trzydzieści
- [159] 1324 Tencza tom piąty w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [160] 1325 Tencza tom drugi w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [161] 1326 Zbiór Historii Ludu Izraelskiego²⁰⁸ w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [162] 1327 Nanci adelson i Salwini²⁰⁹ i rozrywki przyjemne i pożyteczne²¹⁰ tomów dwa razem w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [k. 12]** [163] 1328 Inkassy²¹¹ tom drugi w półskórek oprawne kopiejek pięć
- [164] 1329 Klasztor powieść²¹², tom piąty w półskórek oprawny kopiejek trzy
- [165] 1330 Awantura Amelii²¹³ tom trzeci w półskórek oprawny kopiejek trzy
- [166] 1331 Aspazyja²¹⁴ tom drugi w półskórek oprawny kopiejek trzy
- [167] 1332 Wiersze X. B. W.²¹⁵ w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [168] 1333 Podróż Guliwera²¹⁶ tom trzeci bez początku w półskórek oprawny kopiejek dwie
- [169] 1334 Przyjaźń patriotyczna²¹⁷ w półskórek oprawne kopiejek dwie

²⁰⁶ Prawdopodobnie „Orzeł Biały” (trzy razy tygodniowo), Warszawa 1819-1820; albo „Orzeł Biały. Dziennik polit.” (dwa razy tygodniowo), Warszawa 1830; albo „Orzeł Biały”, (dwa razy miesięcznie), Bruksela 1839-1848; Estr., t. 3, s. 442.

²⁰⁷ „Tęcza. Pismo dodatkowe do Gazety Warszawskiej poświęcone literaturze”, (miesięcznik), Warszawa 1838-1839 (Kontynuacja „Światowida”, potem pt. „Wieniec”); Estr., t. 3, s. 478.

²⁰⁸ Claude Fleury, *Zbiór historii Ludu Izraelskiego y uwag nad nim politycznych. Z Xiąg Pisma świętego Starego Zakonu wzięty Przez X. S. B. Scholarum Piarum*, druk. XX. Schol. Piarum., Warszawa (b.r.); Estr., t. 16, s. 237.

²⁰⁹ Franc.[iszek] Tomasz Maria d’Arnaud Baculard, *Adelson i Salwini, historia angielska*, Warszawa 1808; Estr., t. 1, s. 185.

²¹⁰ „Rozrywki Przyjemne i Pożyteczne. Dziełko pośw. literaturze, poezji i romansom”, przez Konstancyję Majeranowskiego, (później „Flora Polska”), t. 1-9, Kraków 1826; Estr. XIX, t. 4, s. 130.

²¹¹ Jan Franciszek Marmontel, *Inkasy, czyli zniszczenie państwa Peru napisane przez (...) tłum. Stanisława Kłokockiego*, t. 1-2, druk. Grölla, Warszawa 1781; Jan Franciszek Marmontel, *Inkasy*, Lwów 1794; Estr., t. 22, s. 183; Jan Franciszek Marmontel, *Inkasy*, ed. 2, druk. Zawadzkiej, Warszawa 1801; Estr., t. 3, s. 72.

²¹² Walter Scott, *Klasztor; Powieść z angielskiego przełożona*, t. 1-5, („Biblioteka Nowych Romansów”), druk. Stereotypowa, Warszawa 1830; Estr., t. 4, s. 269.

²¹³ Mar[ia] Joanna, Laboras de Mézierès Riccoboni, *Awantura Amalii przez Henryka Fieldinga wyjęta z dzieł (...)*, Warszawa 1791; toż, Supraśl 1787-1788; Estr., t. 26, s. 298.

²¹⁴ *Cnota w drodze do szczęścia czyli Aspazyja. Przypadki*, angielskie tłumaczenie W. K***, t. 1-2, P. Dufour, Warszawa 1787; Estr., t. 14, s. 309; albo: Wincenty Kamiński, *Cnota w drodze do szczęścia czyli Aspazyja. Przypadki angielskie. Tłumaczenie W. K.* t. 1-2, edycja nowa, druk. Tomasz Le Brun, Sukcessora Piotra Dufour, Warszawa 1803; Estr., t. 14 (II. ed.), s. 60.

²¹⁵ [Ignacy Krasicki], *Wiersze X.B.W.*, nakładem i drukiem Mich. Grölla, Warszawa 1784.

²¹⁶ Jan Swift, *Podróże Kapitana Guliwera w Różne Kraje Dalekie w Języku Angielskim napisane*, t. 1-2, Supraśl 1784, wyd. 2, druk. Grebla, Kraków 1804. Prawdopodobnie była jeszcze edycja w 1787 r.; Estr., t. 19, s. 99.

²¹⁷ Adolf Kamiński, *Przyjaźń patriotyczna, w której się podają sposoby niezawodne do uczynienia ludzi cnotliwymi i lepszymi obywatelami*, nakł. M. Grölla, Warszawa 1772; Estr., t. 19, s. 75.

- [170] 1335 Nauka położnic²¹⁸ w półskórek oprawne kopiejek trzy
 [171] 1336 Obowiązki damy chrześcijańskiej²¹⁹ w półskórek oprawne jedna kopiejka
 [172] 1337 Adyna Romans²²⁰ w półskórek oprawne kopiejek trzy
 [173] 1338 Kalendarzyk polityczny na rok 1844²²¹ w safian oprawny z futerałem kopiejek trzy
 [174] 1339 Memoires dela societe Royale de antiquaires du nord²²² w papier oprawne kopiejek pięć
 [175] 1340 Kodex paenalis pro Galicia occidentali²²³ pół kopiejki
 [176] 1341 Uwagi nad uwagami o dziesięcinach²²⁴ pół kopiejki
 [177] 1342 Uwagi nad uwagami o dziesięcinach pół kopiejki
 [178] 1343 Dokumenta do spraw dziesięcinnych w Polsce²²⁵ pół kopiejki
 [179] 1344 Opusculum impedimenta quedam sanitatis communia²²⁶ w papier oprawne pół kopiejki

²¹⁸ Prawdopodobnie: Jędrzej Glaber Cobylinus (z Kobyлина), *Nauka położnic ratowania y leczenia, przez mistrza Andrzeja z Kobyлина napisana y nowo wydana*, druk. Andrzeja Piotrkowczyka, 1589; Estr., t. 17, s. 156; albo Glaber Jędrzej Cobylinus (z Kobyлина), *Nauka położnic ratowania y leczenia, przez mistrza Andrzeja z Kobyлина napisana y nowo wydana*, druk. Andrzeja Piotrkowczyka, 1618; Estr., t. 17, s. 156; albo Augier Du Fot An. Amable, *Nauka położnicza przez pytania y odpowiedzi po francuzku napisana a teraz wyłożona po polsku przez Józefa Berger de Lonchamps ucznia medycyny, nauk wyzwolonych i filozofii doktora, korrepetytora anatomii w Szkole głównej W. X. L.*, Druk. Akad., Wilno 1789; Estr., t. 12, s. 263.

²¹⁹ *Obowiązki Damy chrześcijańskiej*, druk. M. Gröll, Warszawa 1769, 1779; Estr., t. 23, s. 225.

²²⁰ Franciszek Jan d'Villemain Abancourt, *Adina czyli pasterka pyreneyska i innch kilka romansów napisana po francuzku przez (...), a po polsku wyłożona przez F. Zaleskiego*, druk. Rago-czy, Warszawa 1808; Estr., t. 1, s. 3.

²²¹ Prawdopodobnie: *Kalendarzyk polityczny*, wydany przez Fr. Radziszewskiego, Warszawa (1829-1848) lub *Kalendarzyk Polityczny krakowski na rok 1844. Rok pierwszy*, Druk. Uniwersytecka, nakł. J. Cypcera, Kraków (1843); Estr., t. 3, s. 367.

²²² *Mémoires de la Société royale des antiquaires du nord, 1840-1844*. Copenhagen, Secrétariat de la Société, 1844, <https://www.worldcat.org/title/memoires-de-la-societe-royale-des-antiquaires-du-nord-1840-1844/oclc/15503221> (dostęp: 10.11.2019).

²²³ *Codex poenalis pro Galicia Occidentali*, typis Josephi Hraschanky, Viennae 1796; Estr., t. 14, s. 314.

²²⁴ *Uwagi nad uwagami o dziesięcinach*, druk. Tomasza Le Brun, Warszawa 1803; Estr., t. 4, s. 626.

²²⁵ Józef Olechowski, *Dokumenta do spraw dziesięcinnych w Polsce. Si non sunt validae dotes et privilegia majorum et antecessorum nostrorum ecclesiis collata, cujus erunt firmitatis illa, aliis ordinibus, sub paribus signis, pari atramento et pelle concessa? Sigismundus I ad Consiliarios Prussiae*, vol. I, fol. 484, Kraków 1779; albo Józef Olechowski, *Dokumenta do spraw dziesięcinnych w Polsce powtore do druku podane, przez W. Jmci Xiędza Jana Polanowskiego Proboszcza Rzepińskiego*, druk. Bractwa Świętej Trojcy, Lwów 1781; albo Józef Olechowski, *Dokumenta*, druk. XX. Trynitarzów, Lublin 1788; Estr., t. 19, s. 319-320.

²²⁶ [Jan Nepomucen Antoni Hermann], Nepomuceni Hermani, *Opusculum impedimenta quaedam sanitatis comunia exhibens*, Typis S. R. M. in Collegio PP. Trynitariorum, Lublini 1782; Estr., t. 18, s. 156.

- [k. 13] [180] 1345 Retoryka Instytucio²²⁷ w skórę oprawne kopiejka jedna
 [181] 1346 Abrege Raisonne de Historye universalle sacre et profane²²⁸ w skórę oprawne kopiejka jedna 1
 [182] 1347 Opisanie Królestwa Portugalii²²⁹ w papier oprawne pół kopiejki
 [183] 1348 Gramatyka łacińska bez tytułu w papier oprawne kopiejki pół
 [184] 1349 Filozof bez religii²³⁰ w półskórek oprawne tomów dwa kopiejka jedna i pół
 [185] 1350 Rudimenta Geographica²³¹ w skórę oprawne kopiejka jedna
 [186] 1351 Geografia bez początku w papier oprawne pół kopiejki
 [187] 1352 Epigramata Deceyusa ausoniusza przez Minasowicza²³² w półskórek oprawne kopiejek dwie

Tytuł XXXXI Książki duchowne

- [188] 1353 Kazania o nieśmiertelności duszy²³³ w papier oprawne kopiejka jedna
 [189] 1354 O władzy duchowney²³⁴ w papier oprawne kopiejka jedna i pół
 [190] 1355 Woyna duchowna²³⁵ w półskórek oprawne kopiejek trzy

²²⁷ Prawdopodobnie jedno z wydań podręcznika: Marcin Waleszyński, *Rhetorica Institutio, IV Libris*, Typis eiusdem Universitatis, Cracoviae 1722; Marcin Waleszyński, *Rhetorica Institutio V Libris comprehensa*, ed. secunda, Typis Collegii Majoris Universitatis, Cracoviae 1752; Estr., t. 32, s. 170.

²²⁸ Perrin de Chavanette, abbé, *Abrégé portatif de l'histoire universelle, sacrée et profane, pour l'instruction de la jeunesse par*, vol. 1-3, Saugrain le jeune, Paris 1778, <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb393610687> (dostęp: 10.11.2019).

²²⁹ Aubert René Vertot, *Opisanie Krolestwa Portugalii Y Historya Przednieysze w sobie Państwa tego dzieje Y Kilku wiekow rewolucye Zamykająca Z rożnych pisarzow Mianowicie z Sławnego Francuza Jmieniem L'Abbe de Vertot. Zebrana Y Dla pożytku Národu Polskiego*, Druk. Soc. Jesu, Lublin 1754; Estr., t. 32, s. 391.

²³⁰ Jakub Vernet, *Filozof bez Religii uważany w towarzystwie. Przez W. JX. X. (awerego) B. (ohusza) P. (ralata) Kapituły W. X. L. (itewskiego)*, t. 1-2, Druk. Akademička, Wilno 1786; Estr., t. 32, s. 379.

²³¹ Jedno z wydań: *Rudimenta Geographica sive brevis facilisque Methodus Juventutem Orthodoxam notitia Geographica imbuendi. Pro Gymnasiis S. J. Auctore ejusdem Societatis Sacerdote. Opusculum sextum. Cum Fac. Sup. Juxta Exemplar Wratislav. Reimpressa*, typis Coll. Soc. Jesu, Brunsbergae 1742. Inne wydania: Calissii 1745, Leopoli 1746, Calissii 1753, Lublini 1761; Estr., t. 26, s. 457.

²³² D.M. Ausonius, *Epigramaty, nagrobki bohaterów greckich i trojańskich; Edylie, przekładania J. E. Minasowicza*, druk. Mitzler, Warszawa 1765; D.M. Ausonius, *Epigrammata, nagrobki i edyllia wybrane, przekł. J. E. Minasowicza*, Warszawa 1765; Estr., t. 1, s. 305.

²³³ Prawdopodobnie: Andrzej Filipecki, *O nieśmiertelności duszy ludzkiej przeciwko terazniejszym libertynom, kazania w kościele katedr. metropolit. Lwowskiej na niedziele adwentowe przez X. Andrzeia Filipeckiego Soc: Jesu w teyże katedrze kaznodzieię Ordynariusza miane*, druk. Akademickiej Collegii Soc. Jesu, Lwów 1769; Estr., t. 16, s. 217.

²³⁴ Adalbert (Wojciech) Skarszewski Leszcyc, *O władzy duchownej przez Autora Pisma o małżeństwie b.m. i b.r.* (druk. XX. Misjonarzy, Warszawa 1820); Estr., t. 4, s. 255.

²³⁵ Jedno z wydań: Laurenti Scupoli, *Woyna duchowna W.O Laurentiusa Skupuli, Zakonu Teatyńskiego (...) zalecona przez Deotyma Nerserowicza Penitencjarza do Polski sprowadzona, Zamość 1683; Woyna duchowna albo nauka do doskonałego zwycięstwa samego siebie prowadząca po*

- [191] 1356 Boga nieśmiertelnego Święta Historya²³⁶ w papier oprawne kopiejek dziesięć
- [192] 1357 Officia propria sanctorum patronum²³⁷ w skórę oprawne kopiejek piętnaście
- [193] 1358 Sposób przestawania z Bogiem²³⁸ w półskórek oprawne kopiejek trzy
- [194] 1359 Dictionaire Historique [k. 14] de la Bible²³⁹ tom 6 w półskórek oprawne rubel srebrem jeden
- [195] 1360 Wiadomość historyczna o cudownem medalu panny Maryi²⁴⁰ w papier oprawne kopiejek dwie

całym chrześcijaństwie w różnych językach wydana od ks. Deodata Nerserowicza (...) na polski język przełożona, druk. Soc. Jesu, Lublin 1746. Inne wydania: Wilno 1759, Lublin 1761, Berdyczów 1767, Połock 1792, Przemyśl 1797. Łącznie ukazało się 9 wydań do końca XVIII w.; Estr., t. 27, s. 319. Ponadto J. Casteniza, *Pugna spiritualis*, 1644; albo *Rozbrat (grzesznika ze światem)*, Typis Academiae Posnaniensis, 1719; Estr., t. 33, s. 215.

²³⁶ Ksawery Orłowski, *Boga nieśmiertelnego w śmiertelnej ludzkiej naturze cierpiącego historia święta, wyjątkami nauki obyczajowej z pisma św. i Ojców kościoła objaśniona dla użytku chrześcijan prawowiernych z lacińskiego na język polski przetłumaczona*, druk XX. Pijarów, Warszawa 1837; Estr., t. 3, s. 315.

²³⁷ *Oficja własne patronów* – formularze liturgii godzin używane w dniach obchodów własnych patronów; związane z kultem świętych, rozpowszechnione w skutek rozwoju sztuki drukarskiej. Teksty of. zawarte są w księgach liturgicznych oraz w dodatkach wydawane za aprobatą stolicy apostołskiej. W Polsce w 1641 r. ukazały się: *Officia propria SS. patronorum Regni Poloniae et Sueciae*, Wł. 1641; Krzysztof Stola, *Oficja własne patronów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 14, red. E. Gigilewicz, Lublin 2010, kol. 405-406. Ponadto Estr. notuje m.in. *Officia propria SS. patronum Regni Sveciae ex vetustis breviariis eiusdem Regni deprompta: Ad instantiam Sermi Sigismundi III Sueciae et Poloniae Regis, a sac. rituum congregatione, auctoritate apostolica, recognita et approbata, atq; omnibus tam in dicto Sueciae quam etiam Poloniae regno habitantibus concessa ut libere et licite translatis vel omissis aliis officiis, quae eadem die occurrunt, recitari possint et valeant*, in officina Plantiniana Baltasaris Moreti, Antverpiae 1631; albo *Officia propria Patronorum Regni Poloniae olim edita et juxta Ritum Breviarii monastici pro omnibus sub Regula S. P. Benedicti militantibus accomodata nunc denuo ob defectum per RR. PP. Eremitas Camaldulenses Montis Argentinii reimpressa et aucta*, in typographia seminarii acad., Cracoviae 1770; albo *Officia propria sanctorum patronum Sacri Ordinis Divi Benedicti ex recenti Breviario Benedictino desumpta ... typis mandata A.D. 1681 (B.m.w.)*; Estr., t. 23, s. 275.

²³⁸ *Sposób przestawania z Bogiem czyli nauka pokazująca łatwość każdego stanu i kondycji człowiekowi mimo swoich zabaw myślenia o Bogu. Dzieło to w francuskim języku napisane, dla gruntownych dowodów wielce pożyteczne na polski język przetłumaczone, do druku podane roku 1780*, druk. Kazim. Szlichtyna, Lwów [1780]; *Sposób przestawania z Bogiem*, druk. XX. Misjonarzy, Warszawa 1780; Estr., t. 29, s. 131.

²³⁹ Augustin Dom Calmet, *Dictionnaire historique, critique, chronologique, géographique et littéral de la Bible, par le (...)*, t. 1-4, chez Marc-Michel Bousquet, Genève 1730 i inne wydania, <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8626560z/f2.image> (dostęp: 10.11.2019).

²⁴⁰ O. Aladel, *Wiadomość historyczna o początku i skutkach nowego medalu wybitego na cześć Niep. Pocz. N. P. M. a powszechnie znanego pod imieniem medal cudowny. Z dołączoną przy końcu nowenną przez Xiędza M.*, tłum. z franc., Warszawa 1838; Estr. XIX., t. 1, s. 69.

- [196] 1361 Treść nauki chrześcijańskiej²⁴¹ w dwóch egzemplarzach pół kopiejki
 [197] 1362 Fundacya zakonna Xięży kapucynów w Warszawie²⁴² kopiejka jedna i pół
 [198] 1363 Nauka o Jubileuszu²⁴³ w dwóch exemplarzach kopiejka jedna
 [199] 1364 Chwała Męczennika Świętego Jana Nepomucena²⁴⁴ w papier oprawne pół kopiejki
 [200] 1365 Obrona Chrystianizmu²⁴⁵ tom trzeci i czwarty w półskórek oprawne kopiejek pięć
 [201] 1366 Podział Historii Świętej²⁴⁶ tomów dwa w półskórek oprawne kopiejek pięć
 [202] 1367 Książka do Nabożeństwa przez Dunina²⁴⁷ w safian oprawna z futerałem kopiejek czterdzieści pięć

²⁴¹ Jest: Robert Franc. Bellarmin, *Krótki zbiór nauki chrześcijańskiej przez X. Bellarmina, przeład z łacińskiego przez Kaspra Sawickiego*, Wilno 1606; albo [Grzegorz Piramowicz?] *Zbiór nauki chrześcijańskiej*, 1784; albo Onufry Kopczyński, *Zbiór Nauki I Chrześcijańskiej i II Obyczajowej*, Warszawa 1786. Ukazało się 15 edycji do 1845 r., ostatnie wyd. Warszawa 1858; Estr., t. 20, s. 74; Estr. XIX, t. 17, s. 419-420.

²⁴² Michał Baliński, *Fundacya zakonu i kościoła XX. Kapucynów w Warszawie. Pismo umieszczone w Roczniku religijnym „Alleluja”*, druk. przy ul. Rymarskiej, Warszawa 1840; Michał Baliński, *Fundacya*, nakł. Sennewalda, (Warszawa) 1843; Estr. XIX, t. 2, s. 39.

²⁴³ Antoni Malinowski, *Nauka o Jubileuszu z przydatkiem różnych modlitw*, wydana przez X. S. T. L. *Missionarza Zakonu Kaznodziejskiego*, druk. XX. Bazyljanow, Wilno 1776; Estr., t. 22, s. 95.

²⁴⁴ Prawdopodobnie: *Chwała Bogu w Trojcy Świętej jedynemu ze sławą S. Jana Nepomucena złączona*, druk. Akad. S. Jesu, 1747; Estr. t. 14, s. 231; albo: *Forteca ręką boską wystawiona to jest życie, śmierć i czenie S. Jana Nepomucena męczennika niegdyś z łacińskiego na język polski przetłumaczone i w Krakowie w R.P. 1716 drukowane a teraz powtórnie do druku podane R. P. 1736*, Wilno; Estr., t. 18, s. 437.

²⁴⁵ Dionizy Frayssinous (de) ks., *Obrona Chrystianizmu przez X. (...), biskupa hermopolitańskiego, ministra spraw religijnych, iednego z czterdziestu członków Akademii paryzkiej, para Francji, pierwszego jałmużnika przy królu, przekład Modesta Watta Kosickiego doktora filozofii (dokończony, zaś zaczęty przez Józefa Lipińskiego)*. (Biblioteka Chrześcijańska), t. 1-4, Druk. Szkolna, Warszawa (t. 1-3) 1827, (t. 4) 1828; Dionizy Frayssinous (de) ks., *Obrona*, wyd. II poprawione, t. 1-4, Warszawa 1828; Estr. XIX, t.7, s. 227.

²⁴⁶ Claude Fleury, *Podział Historii Świętej zawierający w sobie cztery rodzaje rządu ludu Boga przez Ant. Apolskiego*, t. I Łowicz 1782; Estr, t. 16, s. 237.

²⁴⁷ Jedno z wydań popularnego modlitewnika: Marcin Dunin Sulgustowski, *Książka do nabożeństwa, z polecenia Najprzewielebniejszego ś. p. arcybiskupa Dunina wyjęta z świeżo wyszłej książki dla wszystkich katolików szczególnie zaś dla wygody katolików archidiecezyi poznańskiej i gnieźnieńskiej, dla kobiet*, Leszno, druk. Ernesta Güntera, Gniezno 1842; Marcin Dunin Sulgustowski, *Książka do nabożeństwa, z polecenia Najprzewielebniejszego ś. p. arcybiskupa Dunina wyjęta z świeżo wyszłej książki dla wszystkich katolików szczególnie zaś dla wygody katolików archidiecezyi poznańskiej i gnieźnieńskiej*, nakł. i druk. W. Stefańskiego, Poznań 1844. Były cztery wydania do 1845 r., w tym oddzielne wydania dla kobiet i mężczyzn. Wielokrotnie wznawiane w różnych wersjach do pocz. XX w.; Estr. XIX, t. 5, s. 233, https://katalogi.bn.org.pl/discovery/search?query=any,contains,Dunin%20Sulgustowski&tab=LibraryCatalog&vid=48OMNIS_NLO-P:48OMNIS_NLOP&lang=pl&offset=0. (dostęp: 10.11.2019).

- [203] 1368 *Directorium officis divini*²⁴⁸ na rok 1844 w materie karmazynową oprawna w futerale kopiejka jedna
- [204] 1369 O rozmyślaniu męki Jezusowej²⁴⁹ część druga w półskórek oprawne kopiejki pół
- [205] 1370 Modlitwa dla chorych²⁵⁰ w papier oprawne pół kopiejki
- [206] 1371 Człowiek Chrześcijański²⁵¹ w półskórek oprawne kopiejek dwie
- [207] 1372 Jasna pochodnia Świętego Franciszka Salezjusza²⁵² w półskórek oprawne pół kopiejki
- [208] 1373 Mądrości i Męstwo Świętej Tekli²⁵³ [k.15] w półskórek oprawne kopiejka jedna
- [209] 1374 Katechizm filozoficzny²⁵⁴ tomów dwa w papier oprawne kopiejek trzy
- [210] 1375 Rok miłości Boskiej²⁵⁵ w skórę oprawne kopiejek trzy
- [211] 1376 Nowy Testament przez Wujka²⁵⁶ w skórę oprawne kopiejek piętnaście

²⁴⁸ *Directorium officis divini*, rubrycel, wydawnictwo kościoła katolickiego zawierające szczegółowy opis roku liturgicznego; Mariusz Konieczny, *Rubrycella*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz, Lublin 2012, kol. 513-514. Liczne edycje podaje Estr., t. 15, s. 213.

²⁴⁹ *Krótką [nauka] o rozmyślaniu, którego Zakon Soc. Jesu zażywa wedle nauki S. Ignacego Patriarchy swojego*, druk. Akad. S. J., Wilno 1772; Estr., t. 23, s. 60.

²⁵⁰ *Modlitwa dla chorych, z przydatkiem aktów miłości Boga i Jezusa w najświętszym Sakramencie utajonego*, Warszawa 1806; Estr., t. 3, s. 149.

²⁵¹ Robert Bellarmin, *Piętnaście stopni, Po których człowiek, zwłaszcza Krześcijański, upatrując Pana Boga w stworzeniu rozmaitym, przychodzi do wielkiej znaiomości jego. Opisane przez Roberta Kardynała Bellarmina Societatis Iesu. Do Jasnie Oświeconego y Wielebnego Kardynała Piotra Aldobrandina Dozorcy dochodów Kościoła Rzymskiego. Przełożone z Łacińskiego na Polskie Przez X. Kaspra Sawickiego Societatis Iesu*, Druk. Franciszka Cezarego, Kraków 1616; Estr., t. 12, s. 448.

²⁵² Ludwik Abelli [Louis Abelly], *Jasna pochodnia albo żywot S. Franciszka Salezjusza biskupa y xiążęcia Genewy przez jednego Schol. Piarum kapłana polskim stylem darowany*, druk. Elert., Warszawa 1667; Estr., t. 16, s. 4.

²⁵³ Prawdopodobnie: Jakob Cudnicki, *Nabożeństwo do Ś. Tekli panny y pierwszey męczenniczki dla wygody wszystkich nabożnych przez X. Jakuba Cudnickiego K. P. D. P. G. nowo ułożone y za pozwoleniem zwierzchności, do druku podane roku pańskiego 1788*, druk. prymasa Arcy-Biskupa Gnieźnieńskiego, Łowicz (1788); Estr., t. 14, s. 459.

²⁵⁴ Franciszek Ksawery Feller S.J., *Katechizm Filozoficzny czyli Zbiór dowodów służących na obronę Wiary Chrześcijańskiej przeciwko nieprzyjaciolom jey. Dzieło pożyteczne dla tych, którzy chcą uniknąć zarazy od niedowiarków terażniejszych, a mianowicie dla Duchownych, którym z obowiązku należy drogi skład Wiary S. w całości dochować. W języku francuzkim napisane przez X. Flexier de Reval tłumaczone przez X. Th. Waluszewicza*, t. 1-2, Druk. Akad., Wilno 1784; Estr., t. 16, s. 190.

²⁵⁵ Jan Chrzciec. Eliasz Avrillon, *Rok miłości Boskiej z pieni świętych na każdy dzień roku przez affekta rozłożony, przez Wielebnego Oycy Jana Eliasza zakonu S. Franciszka de Paula po trzeci raz do druku w roku pańskim 1719 podany, a teraz z francuskiego języka na polski przez zakonnicę Nawiedzenia Najświętszey Maryi Panny klasztoru Krakowskiego przetłumaczony*, druk. Seminarium biskupiego akademickiego, Kraków [1767], Estr., t. 12, s. 315.

²⁵⁶ Jedno z wydań: *Nowy Testament Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, przed. Jakub Wujek, S.J., druk. Piotrkowczyka, Kraków 1593, 1594. Kolejne przedruki: 1605, 1617, 1621, 1647 i później; Estr., t. 33, s. 379.

- [212] 1377 Wybór kazań Xiędza Wijatora Piotrowskiego²⁵⁷ tomów cztery w trzech księgach w pólskórek oprawne kopiejek piętnaście
- [213] 1378 Canon Missae cum prefacionibus²⁵⁸ w skórę oprawne in folio z futerałem rubel srebrny jeden
- [214] 1379 Canon Missae pontifikalis²⁵⁹ w skórę oprawne in folio z futerałem rubel srebrny jeden
- [215] 1380 Ceremoniale Episcoporum²⁶⁰ w safian oprawne rubel srebrny jeden
- [216] 1381 Pontificale Romanum²⁶¹ z roku 1627 in folio w skórę z futerałem oprawne rubel srebrny jeden
- [217] 1382 Pontificale Romanum z roku 1769²⁶² w safian oprawne rubel srebrny jeden
- [218] 1383 Breviarum Romanum²⁶³ z roku 1787 w skórę oprawne z futerałem skórzanym kopiejek siedemdziesiąt pięć

²⁵⁷ Piotrowski Wiator OFMCap. (1769-1835) kaznodzieja, autor m.in. *Wybór kazań niedzielnych, świątecznych i przygodnych* (t.1-4), Warszawa 1840.

²⁵⁸ Mszał, księga liturgiczna, zawierająca teksty stałych i zmiennych części mszy. Pierwszy mszał obejmujący całość liturgii ogłosił Pius V w 1570 r. Jedno z wydań: *Canon Missae cum Prefationibus et Rubro* (b.m.w., b.r.); Estr., t. 3, s. 17; albo m.in. *Canon Missae cum prefationibus & alijs nonnullis quae in ea fere communiter dicuntur. Additae sunt praeparationes ad Missam, et orationes, quae ab episcopis (...) sacerdotibus dici solent (...)* apud Cieras, Venetiis 1630, https://opac.bibliothecatterraesanctae.org/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=104205&query_desc=an%3A4228%20and%20itype%3AAB%20and%20au%3AChiesa%20Cattolica (dostęp: 10.11.2019).

²⁵⁹ Księga liturgiczna, zawierająca reguły uroczystej mszy.

²⁶⁰ Ceremoniasz (łac. *ceremoniale*), zbiór ceremonii, księga z przepisami uroczystego sprawowania liturgii w Kościele rzymsko-katolickim, stanowi dopełnienie mszału, brewiarza, pontyfikatu i rytuału. Rozróżnia się c. papieski, biskupi i parafialny; M. Pisarszak, *Ceremoniał*, w: *Encyklopedia katolicka*, t.3, red. R. Łukaszyk, Lublin 1985, kol. 7-9.

²⁶¹ Pontyfikał, księga liturgiczna zawierająca opis i teksty sprawowanych przez biskupa liturgicznych czynności, wielokrotnie modyfikowana w XVI w. Pierwsza drukowana edycja pontyfikału rzymskiego ukazała się w 1485 r.; M. Maciukiewicz, *Pontyfikał*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, kol. 1409-1410. Jedno z wydań, m.in. *Pontificale Romanum Clementis VIII Pont. Max. iussu restitutum atque editum*. Nunc primum Typis Plantinianis emendatus recusus, Ex Officina. Plantiniana, Apud Balthasarem Moretum et Viduam Ioannis Moreti et Io. Meursium, Antverpiae, <https://obc.opole.pl/dlibra/publication/7550/edition/6486?language=pl> (dostęp: 10.11.2019); <https://www.worldcat.org/title/pontificale-romanum-clementis-viii-pont-max-iussu-restitutum-atque-editum/oclc/059212510> (dostęp: 10.11.2019).

²⁶² Jedno z wydań, m.in. *Pontificale romanum Clementis VIII et Urbani VIII jussu editum (...)* a *Benedicto XIV*, Venetiis, Typographia Balleoniana, 1769; *Pontificale Romanum (...)* a (...) *Benedicto XIV. recognitum & castigatum, etc.*, ex Typographia Balleoniana, Venetiis 1769, https://www.worldcat.org/title/pontificale-romanum-a-benedicto-xiv-recognitum-castigatum-etc/oclc/776908591&referer=brief_results (dostęp: 10.11.2019).

²⁶³ Brewiarz (*Breviarium*), księga liturgiczna kościoła rzymskiego zawierająca teksty modlitwy godzin kanonicznych (officium divinum) przeznaczona dla duchowieństwa z wyższymi święceniemi. Brewiarz rzymski – ujednoczony tekst dla całego kościoła zach. powstał w 1568 r., przechodził liczne modyfikacje. Oficjalne teksty wydawane były w Rzymie, Wenecji, Moguncji, Strasburgu.

- [219] 1384 Breviarum Romanum z tegoż roku w skórę oprawne w futerale skórzanem rubel srebrny jeden
[220] 1385 Breviarum Romanum z roku 1729 w mniejszym formacie w oprawie zniszczonej kopiejek pięćdziesiąt

REFERENCES / BIBLIOGRAFIA

Źródła

- Archiwum Państwowe w Lublinie (APL)
Akta Serafina Konwickiego notariusza w Lublinie, 1845, akt 634 (43).
Biblioteka Wojewódzka im. H. Łopacińskiego w Lublinie.
syg. 515, Papiery po biskupie Lubelskim Wojakowskim, Rks r.1802, 1843. Opis życia, k. 33-34.
Tabella Miast, Wsi, Osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem ich położenia i ludności alfabetycznie ułożona w Biórze Komisji Spraw Wewnętrznych i Policji, Warszawa 1827.

Opracowania

- Bazydło Janusz, *Barruel Augustin*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszuk, Z. Sułowski, Lublin 1995, kol. 64.
Bieńkowska Barbara, *Inwentarze księgozbiorów prywatnych jako źródło do badań nad dziejami czytelnictwa*, „Studia o Książce”, 18 (1989) s. 65-75.
Danielewski Wojciech, *Brewiarz*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszuk, Z. Sułowski, Lublin 1995, kol. 1064-1071.
Daniluk Mirosław, *Feller François Xavier*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 5, red. L. Bieńkowski i in., Lublin 1989, kol. 112-113.
Dymmel Anna, *Księgozbiory prywatne ziemiaństwa lubelskiego w połowie XIX wieku (w świetle akt notarialnych Serafina Konwickiego)*, „Res Historica”, 13 (2002) s. 243-255.
Dymmel Anna, *Wartość lubelskich akt notarialnych jako źródła do badań prywatnych księgozbiorów duchowieństwa w pierwszej połowie XIX wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 110 (2018) s. 145-166. <https://doi.org/10.31743/abmk.2018.110.09>
Estreicher Karol, *Bibliografia polska*, t. 1-34, Kraków 1870-2000.
Estreicher Karol, *Bibliografia polska XIX. stulecia*, t. 1-17, wyd. 2, Kraków 1959-2000.
Gerber Rafał, *Studenci Uniwersytetu Warszawskiego 1808-1831. Słownik Biograficzny*, Wrocław 1977.
Konieczny Mariusz, *Rubrycella*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz, Lublin 2012, kol. 513-514.
Kościńska-Chachaj Joanna, *Księgozbiory ziemiańskie na Lubelszczyźnie w XIX i XX w.*, „Bibliotekarz Lubelski”, 47 (2004) s. 61-74.
Kukulski Zygmunt, *Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Lublinie na tle epoki (1815-1830)*, Lublin 1939.

Norymberdze, Krakowie; W. Danielewski, *Brewiarz*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 2, red. F. Gryglewicz, Lublin 1995, kol. 1064-1071.

- Maciukiewicz Maciej, *Pontyfikał*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, red. E. Gigilewicz, Lublin 2011, kol. 1409-1410.
- Modzelewska Bożena, Wójcik Walenty, *Fleury Claude*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 5, red. L. Bieńkowski i in., Lublin 1989, kol. 324-325.
- Nitecki Piotr, *Biskupi kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000, kol. 487-488.
- Olszewski Daniel, *Książka religijna na terenie Królestwa Polskiego w XIX wieku*, „Rocznik Świętokrzyski”, 16 (1989) s. 147-173.
- O[strołęcki] Stanisław, *Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Lublinie*, Warszawa 1902.
- Pisarzak Marian, *Ceremoniał*, w: *Encyklopedia katolicka*, t.3, red. R. Łukaszyk, Lublin 1985, kol. 7-9.
- Prejs Roland, *Piotrowski Wiator*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, red. E. Gigilewicz, Lublin 2011, kol. 704.
- Sadurski Ireneusz, *Biskup sufragan lubelski Mateusz Maurycy Wojakowski wobec powstania listopadowego*, w: *Powstanie Listopadowe na Lubelszczyźnie. Wydarzenia, ludzie, źródła*, red. A. Barańska, J. Skarbek, Lublin-Oświęcim 2013, s. 54-76.
- Sinko Zofia, *Z zagadnień recepcji „Sądu Ostatecznego” i „Myśli nocnych” Edwarda Younga*, „Pamiętnik Literacki”, 65 (1974) z. 2 s. 93-155.
- Skarbek Jan, *Udział duchowieństwa lubelskiego w Powstaniu Listopadowym*, „Roczniki Humanistyczne”, 17 (1969) z. 2, s. 83-93.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, Warszawa 1880-1914.
- Smoleński Stanisław, *Abelly Louis*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 1, red. F. Gryglewicz, R. Łukaszyk, Z. Sułowski, Lublin 1985, kol. 13.
- Stępiak Halina, *Spotkanie naukowe „Biskup sufragan lubelski Mateusz M. Wojakowski w powstaniu 1830-1831”*, 20.11.2012, <https://garbow.pl/aktualnosci/n,62428,spotkanie-naukowe-biskup-sufragan-lubelski-mateusz-m-wojakowski-w-powstaniu-1830-1831.html> (dostęp: 01.12.2019).
- Stola Krzysztof, *Oficja własne patronów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 14, red. E. Gigilewicz, Lublin 2010, kol. 405-406.
- Szady Joanna, *Inwentarz księgozbiorów parafialnych z drugiej połowy XVIII wieku – nowa metoda edycji*, „Textus et Studia”, 1 (2016) nr 5, s. 78-90, doi:10.19265/TES.2016.01577.
- Szczurowski Rafał, *Oświecenie i kontroświecenie czasów Królestwa Polskiego. Polemika o Karola Surowieckiego z ministrem Stanisławem Kostką Potockim*, „Folia Historica Cracoviensia”, 23 (2017) nr 2, s. 406-426.
- Wasilewski Jan Krzysztof, *Poczet biskupów lubelskich*, http://www.bu.kul.pl/art_11485.html (dostęp: 01.12.2019).
- Winiarz Adam, *Szkolnictwo Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego (1807-1831)*, Lublin 2012.
- Ziółek Jan, *Patriotyczna postawa duchowieństwa w czasie powstania 1830-1831 roku*, „Roczniki Humanistyczne”, 28 (1980) z. 2, s. 79-103.

**AN INVENTORY OF THE BOOK COLLECTION BELONGING
TO THE BISHOP OF THE LUBLIN DIOCESE,
MATEUSZ WOJAKOWSKI (1775-1845)
IN THE LIGHT OF NOTARIAL RECORDS**

Abstract

The article presents an inventory of the book collection owned by the bishop of the Lublin diocese, Mateusz Wojakowski (1775-1845). The aim of the article is to reconstruct the book collection, i.e., to make the edition of the inventory available to recipients along with an initial analysis of the library's content. The inventory of the book collection can be found in a notarial register from 1845, which is part of „Records of Seraph Konwicki, a notary of the city of Lublin” kept in the State Archives in Lublin. In the source text, editing principles were applied in accordance with the Publishing Instructions for historical sources from the 16th to 19th century. Additionally, bibliographic data was supplemented and enriched, because the source information about the copies of books owned by the clergyman was incomplete, as they were originally used only for inheritance purposes. The full title, author's name, place and year of publication were established on the basis of available bibliographies and library catalogues. The findings will allow for a more comprehensive analysis of the contents of the bishop's home library. The inventory of 220 items lists a total of 255 titles of works in 296 volumes. The collected books were mainly in Polish, and additionally also in Latin, French and German. The clergyman's home book collection was of universal character. It included books and magazines in various fields: general, law, education, philosophy, history, geography, dictionaries, natural and applied sciences, and belles-lettres. Religious prints constituted an important part, including liturgical books, sermons, catechisms, prayer books, the Bible, and meditations. The inventory of the book collection of Bishop Wojakowski – a figure distinguished not only in the field of pastoral but also civic activity – has remained unknown and unused in literature so far. It is also an example inventory of a 19th-century book collection belonging to a clergyman.

Keywords: book collection; bishop Mateusz Wojakowski; clergy; notarial records; inventory; 19th century

Translated by Grzegorz Knyś